

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK
PATAPOKLOSI KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

1. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

1.1. Meglévő állapot vizsgálata

1.1.1. Közúti közlekedés:

Térségi kapcsolatok

Patapoklosi község Baranya megye nyugati részén, a szigetvári kistérség középső felén helyezkedik el. Közúti kapcsolatai megfelelőek, a hálózati szerepkörű 6607 j. összekötő úttól a község központja egy km-re van. A településtől 3 km-re délre vezet a 6 j. főút.

Vasút a négy kilométerre fekvő Szigetváron érhető el. Rendelkezik ezen kívül helyközi autóbusz-közlekedéssel is.

Úthálózat

A település két részből áll, amelyeket közlekedési tengelyként a 66124 j. bekötő út fűz fel. Az állami útból ágaznak ki észak és dél felé a kiszolgáló utak.

A bekötő út forgalmát nem mérik. Burkolatszélessége két forgalmi sávnyi, kapacitásproblémák nincsenek.

Az önkormányzat tulajdonában lévő, lakóterületet kiszolgáló utak pormentes burkolatúak, egységesen kb. 3 m. szélesek.

Közúti csomópontok

Jelenleg a kiépített utak valamennyi keresztezése szintbeni, az elsőbbség általában jelzőtáblával szabályozott.

A 66124. út 6607. úti keresztezésének szöge 51°, ami balesetveszélyes.

Közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpár-közlekedés

A községben lévő három buszmegálló pár a lakott terület azon részét fedi le, amelyen autóbusz közlekedni tud. A megállók általában öbölben helyezkednek el, peronnal rendelkeznek, az utasok kényelmét pedig két helyen buszváró épület szolgálja. A település központjában a bekötő út északi oldalán lévő megálló közvetlenül a domború vízszintes ív után fekszik, ami nem megfelelő.

A községi belső úthálózat besorolása funkciók szerint

az út jele, neve	kategóriája		tervezési osztálya	szabály. szélessége (m)	övezeti jele
	meglévő	tervezett			
66124 átk. szak., Fő u.	gyűjtőút		K.VI.C	11 - 20	KÖu-1
66124 meghosszabbítása Merenye felé	egyéb közút	gyűjtőút	K.VI.B	16	KÖu-1

Árpád u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	11	KÖu-2
Petőfi S. u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	10	KÖu-2
Rákóczi u. déli szak.	kiszolgáló út	K.VIII.C	12 - 50	KÖu-2
Kossuth L. u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	10 - 20	KÖu-2
79 hrsz. út	kiszolgáló út	K.VIII.C	12	KÖu-2

Állóforgalom (parkolási helyzet)

A személygépkocsik parkolása a lakótelepeken és a közintézmények esetében is telken belül megoldott.

A lakóterületeken a parkolóhelyek mellett garázsok is találhatóak.

1.2. Közlekedésfejlesztési javaslat

A közúti forgalom növekedése

A motorizációs fejlődésből adódó keresztmetszeti forgalmak a távlatban sem fogják meghaladni azt az értéket, ami az utak megfelelő szolgáltatási szintjéhez tartozik.

Az úthálózat fejlesztése

Baranya megye területrendezési tervének egyeztetési példánya javasolja, hogy a patapoklosi bekötő út hosszabbodjék meg Merenyéig. Az útbővítés haszna a víztározók nyújtotta üdülési lehetőségek jobb kihasználása.

Csomópontok

A gyűjtőutak csomópontjaiban a jelenlegi kialakítás a forgalom nagyságának megfelel, de a bekötő út összekötő úti keresztezési szögét növelni kell a közlekedés biztonsága érdekében. A balra kanyarodó járművek számára külön sáv létesítése nagy távlatban sem szükséges, az elsőbbség jelzőtáblával szabályozandó.

Közforgalmú, gyalogos- és kerékpáros közlekedés

A rossz helyen lévő buszmegálló áthelyezése javasolható a bekötő út két íve közti egyenes szakaszra.

A gyűjtőút menti járdákat szélesíteni kell annak érdekében, hogy a két gyalogos méretén kívül tartalmazzák a biztonsági sávokat is. Azon lakóutcáknál, ahol a forgalom nagysága nem indokolja külön járda építését, a járműforgalom csillapításával teremthető meg a gyalogosok biztonsága.

A víztározó tavak és a környező erdők kínálta turisztikai - üdülési lehetőségek felfűzésére a kerékpárosok részére belső útvonalak jelölhetőek ki. Észak (Somogyapáti, Magyarlukafa) felé a Kossuth L. utcán, dél (Molvány, 6. út) felé a Rákóczi út folytatásában, nyugat felé a tervezett merenyei úton javasolható kerékpárbarát útkialakítás.

Szabályozási szélesség, jellemző keresztmetszelvevények

Patapoklosin minden meglévő kiépített közút közterületi mérete elegendő a forgalmi szerepkör ellátásához távlatban szükséges keresztmetszet kialakítására. A meglévő külterületi útprofilok a kisebb beruházási és fenntartási költségek miatt mindaddig megtarthatóak, amíg a burkolatok szélesítése nem igényli a nyílt árkok megszüntetését.

A jellemző keresztmetszetek tartalmazzák a Rákóczi és Árpád utcák jelenlegi és távlati, az útkategóriának megfelelő valamint a Merenye felé tervezett új út kialakítását.

Forgalomcsillapítás

A forgalomnak a lakott területen engedélyezett 50 km/ó sebességnél alacsonyabb, 30 vagy 20 km/ó értékben való megszabása a kiszolgáló utakon szükséges a gyalogosbalesetek megelőzésére.

2. KÖZMŰFEJLESZTÉS

2.1. Vizsgálat

Ivóvízellátás

Patapoklosi község vízelosztó hálózata a Patapoklosi-Basal-Somogyapáti-Somogyhatvan-Somogyviszló kisregionális ivóvízmű szerves része. A vízmű üzemeltetését a H/108-15/2001-12. ügyiratszámú és B. LX/6. vízikönyvi számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján a Sziget-Víz Kft. végzi. A vízellátó rendszer a Patapoklosiban létesített I. sz., és a Basalban létesített II. sz. kút vízbázisára épül. A feltárt vízkészlet mennyisége és minősége: 1250 m³/d rétegvíz. 2004. évben az átlagos vízkivétel: 269 m³/d. A vízmű mértékadó kapacitása az I. sz. kútba beépített szivattyú által, 22 órás üzemidő alatt kitermelhető vízmennyiség alapján 449 m³/d. A kút vize határérték alatti vízminőségi paraméterekkel rendelkezik, ezért víztisztító technológia alkalmazására nincs szükség. A kitermelt víz a Patapoklosi vízműtelepen elhelyezett, megszakító tárolóból átemelő szivattyúk segítségével kerül - Patapoklosi, Basal, Somogyapáti községek vízhálózatán keresztül – a Somogyapáti településen lévő 100 m³-es aquaglóbuszba. Innen két külön ágon, szintén átemelő szivattyúk juttatják az ivóvizet Somogyhatvan, Somogyviszló községek ivóvízhálózatán keresztül a településeken elhelyezett 50 - 50 m³-es aquaglóbuszokba.

Szennyvízelvezetés

Szennyvízhálózat a településen jelenleg nincs, amíg a rendszer kiépül szennyvizeket szikasztásos-szippantásos módszerrel tárolják illetve szállítják el.

Csapadékvíz elvezetés

A községben a csapadékvizeket trapéz szelvényű útárkokban vezetik el. Az árkok keresztmetszete a mértékadó záporok vizeinek elvezetésére megfelelő

Gázellátás:

A gázközmű kialakítása megtörtént, a földgáz ellátást a DDGÁZ Rt. biztosítja.

Villamos energia ellátás:

Patapoklosi jelenleg 20 kV-os feszültség szinten kapja a villamos energiát az E.ON-Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt. Szigetvár 120/20 kV-os transzformátor állomásból a Szigetvár-Lad-Jákó 20 kV-os légvezetéken.

Ezen kívül ellátási lehetőség van a Szigetvár 120/20 kV-os állomásból induló Szigetvár-Szulimán-Kaposvár 20 kV-os távvezetékéről és a Kaposvár 120/20 kV-os állomásból is. Az üzembiztonság javítása érdekében az állomási ellátási határokon - az esetleges hibaelhárítási idők csökkentésére - az áramszolgáltató vállalat távműködtetett kapcsoló berendezéseket szerelt fel.

A falu villamosenergia ellátását két darab 20/0,4 kV-os transzformátorállomás biztosítja, a lakóházak 0,4 kV-os légvezetékes hálózatról kapják az energiát. A 0,4 kV-os oszlopok vasbeton és fa oszlopok. A közvilágítást korszerű, fénycsöves közvilágítási lámpatestek szolgáltatják.

Távközlés:

A távközlési ellátást a MATÁV Rt. Gerinchálózata biztosítja.

Mobilhálózati kültéri/beltéri lefedettség a község területén mindhárom szolgáltató esetében megoldott.

A vezetékes távközlési hálózatokkal szemben támasztott követelményeknek (beszéd célú, ISDN, ADSL, adatszolgáltatás, stb...) mindenben megfelel a községi rendszer.

A kábeltelevíziós hálózat a községben mindenhol elérhető, a hozzáférési lehetőség biztosított.

2.2. Fejlesztési javaslatok:

Vízellátás

A Patapoklosi I. sz. kút, mint vízadó berendezés – a távlati lakóterület fejlesztéseket figyelembe véve - mennyiségi és minőségi szempontból messzemenően kielégíti az érintett települések vízigényét. Azonban szükséges a basali II. sz. kút mélyfúrású kutak műszaki állapotának felülvizsgálatát elvégezni, majd az eredmények ismeretében a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy megfelelő minőségű tartalék „vízbázis” álljon rendelkezésre. Az esetleges lakóterület bővítés esetén az érintett területeken az ivóvízhálózat kiépítését KPE anyagú nyomócsövek alkalmazásával javasolt megoldani.

Szennyvízelvezetés

A községben keletkező szennyvizet jelenleg szikkasztókban gyűjtik. Patapoklosi település tervezett szennyvízelvezető hálózata, mint a Nyugatbaranyai térség, Szigetvári rendszerének része szerepel a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság által kiadott H/4869-17/2001-22. számú elvi vízjogi engedélyben. Az elvi vízjogi engedélyes tervdokumentációban a szennyvíz csatornázási rendszerek négy változatban kerültek kidolgozásra. A terv részét képező 1A^{1/2} és 1B^{1/2} változatban a keletkező kommunális szennyvizet befogadója a települések csatlakozásával egyidejűleg bővítendő Szigetvári Szennyvíztisztító Telep. A 1C^{1/2} és 1D^{1/2} változatban a keletkező szennyvizet a tervben rögzítettek alapján egy új, Hobol község területén létesített szennyvíztelepen kerülnek ártalmatlanításra. A Dél-dunántúli Területi Vízgazdálkodási Tanács a szennyvízelvezetésre vonatkozóan az 1A^{1/2} változatot

fogadta el és javasolta részletes kidolgozásra. Az elfogadott változat szerint Patapoklosi település a Somogyapáti rendszerhez tartozik. A Somogyapáti rendszerhez tartozó települések: Patapoklosi, Basal, Somogyapáti, Somogyviszló, Somogyhárságy, Magyarlukafa, Somogyhatvan és Vásárosbéc. A tervezett települési szennyvízelvezető hálózat elválasztott rendszerű, gravitációs csatorna, nyomás alatti szakaszokkal. Az elvi vízjogi engedélyes terv alapján, a település területén két átemelőtelep kerülne kialakításra. A települési végátemelőtől NA 200 KM PVC vezetéken keresztül történik a szennyvíz továbbítása Molvány település szennyvízelvezető rendszerébe, ahonnan a Szigetvári Szennyvíztisztító Telepre kerül bevezetésre.

A szigetvári kisregionális rendszerhez kapcsolódó 29 település szennyvízcsatornázásának vízjogi létesítési engedélyes tervei befejezés előtt állnak. A tervek hatósági engedélyeztetésével kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre információ.

A szennyvízelvezető rendszer létesítéséhez megfelelő gazdasági háttérre van szükség. Ebből kifolyólag a kivitelezés megkezdésének időpontja nem kizárólag a szükséges hatósági engedélyek kiadási idejének a függvénye.

Csapadékvíz elvezetés

A községben a csapadékvizeket trapéz szelvényű útárkokban vezetik el. Az árkok keresztmetszete a mértékadó záporok vizeinek elvezetésére megfelelő. A tervezett lakóterület csapadékvíz elvezetését a már meglévő hálózathoz kapcsolni kell.

Az árokrendszer üzemeltetése során az áttereszek, és az árkok karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

Gázellátás:

A település gázellátása teljes körű, a település fejlesztéséhez a hálózat rendelkezik elégséges tartalékkal. Hálózatot bővíteni csak új telek alakításkor kell.

Villamos energia ellátás:

1. Lakossági igények

A lakossági villamos energia igények az elkövetkezendő években várhatóan (a háztartások felszereltségének bővülésével arányosan) növekedni fognak. A tervezési irányszámok (OMFB tanulmány és tervezési irányelvek alapján):

2002-ben	1250 W/lakás
2020-ban	2600 W/lakás

Fentiek a lakások beépített teljesítményére vonatkoznak, melyek egyidejűségi tényezőjét 0,7-nél nagyobbra nem célszerű választani. (Annak százalékos mértéke, hogy a beépített teljesítmények mekkora része terheli egyszerre a hálózatot)

A meglévő lakások esetén is számolni kell az energiaigény növekedésével. Ebben az esetben a jelenlegi és a távlati tervezési irányszámok különbsége a várható energiaigény növekedés mértéke. Számszerűsítve: 2600 W/lakás – 1250 W/lakás = 1350 W/lakás.

A meglévő lakásszám mellett 2020-ra számítva ez a jelenlegihez képest

$(xx \text{ lakás} * 1350 \text{ W/lakás}) * 0,7 = xxx \text{ kW}$, vagyis közelítőleg $xxx * 0,001 \text{ MW}$ igénynövekedést jelent.

Ez a teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetékeken üzembiztosan biztosítható. Az igények növekedésével azonban szükségessé válhat a meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése. Ezek a beavatkozások folyamatosan, a teljesítményigények növekedésével arányosan válnak szükségessé.

A beépítésre szánt területeken betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt.

2. Ipari igények

Az új iparterületen célszerű a betelepülő ipari fogyasztók földkábeles ellátásának előírása.

3. Közvilágítás

A közvilágítási hálózat nagyrészt kis energiaigényű lámpatestekből áll. Jelenleg nagyobb fejlesztést, beavatkozást a rendszeres karbantartáson felül nem igényel.

A beépítésre szánt területeken betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt.

Az újonnan létesítendő közvilágítási lámpatestek kis energiaigényű, hosszú élettartamú kompakt fénycsövek legyenek.

Távközlési ellátás:

A távközlésről szóló 1997. évi LXV. törvénnyel módosított LXXII. Törvény alapján terület rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál biztosítani kell a közcélú távközlési eszközök elhelyezésének lehetőségét.

A nyomvonalas közművek tervezőinek be kell tartani a 27/1984.(IX.29.) KHVM rendelettel kötelezővé tett MSZ 7478 sz. szabvány előírása szerint a távközlési hálózat részére biztosított területsáv szabadon hagyását, valamint a 9004/1982. (Közl. Ért. 16.) KPM-IPM számú együttes közlemény 4. számú szabályzatában és a 30/1994.(XI.8) IKM rendelettel kötelezővé tett MSZ 151 sz. szabványában foglaltakat.

3. ZÖLDFELÜLETEK

Térségi kapcsolatok, földrajzi elhelyezkedés

A természetföldrajzi tájbeosztás szerint a település a Baranyai-dombvidék Dél-Zselic kistájában helyezkedik el. 1950-ig Somogy, most Baranya megyéhez tartozik. Ugyan ebben az évben egyesítették az addig két különálló települést Patát és Poklosit, így lett Patapoklosi. K-ről a Mecsek, DK-ről a Dél-Baranyai dombság, D-ről a Dráva-menti sík, É-ről az Észak-Zselic, Ny-ról a Kelet-Belső-Somogy határolja. Patapoklosi az aprófalvas Baranya megye Szigetvári kistérségbe tartozik.

Természeti adottságok:

Domborzat

A domborzatra az É-D irányú szerkezeti vonalak mentén húzódó eróziós völgyek és köztes hátaak jellemzőek. 200-250m tszf.-i átlagmagasságú felszínbe 50-100m-re mélyülnek a völgyek. Pannóniai homokos-agyagos felépítésű, felszínét lösztakaró borítja.

Felszíni és felszín alatti vizek

Patapoklosin Gyöngyös-patak folyik keresztül. Jelentősebb felszíni vízvezető csatornák: a mezőgazdasági területhasználat alatt álló területek vízvezető árkai.

Éghajlat

Mérsékelt meleg-mérsékelt nedves éghajlatú. Az évi középhőmérséklet 10,6-11° C-körül alakul. Az évi csapadék mennyiség 650 mm. A leggyakoribb szélirány ÉNy-i.

Földtani és talajtani adottságok

A talajok lösszel fedett felszínen fejlődtek. A talaj termékenységű besorolása VI., a nagyobb lejtőszögű területek a talaj elmosódásra, erózióra hajlamos. Uralkodó talajtípusa a barnaföld, mechanikai összetétele vályog, vízgazdálkodása közepes. A mezőgazdasági hasznosítású földek aranykorona értéke 3-6, az erdőké 5, gyepeké 4. A vízjárta területeken hidromorf talajok képződtek. A réti talaj talajképző köze is lösz, mechanikai összetétele szintén vályog, kedvező vízháztartással. Patapoklosi település területén tömör téglagyag termelhető ki.

Élővilág

A térség növényföldrajzi értelemben a nyugat-balkáni flórataromány (Illyricum) legészakibb részének a Dél-Dunántúli flóraidéke (Praeillyricumicum), a belső-somogyi flórajárásába (Somogyicum) tartozik. Illír, szubmediterrán flóraelemek gazdagítják társulásait. Eredetileg az éghajlati tényezők hatására kialakult klímazonális tölgyesek borították, amelyek területe azonban a vízrendezések és az erdőirtások során egyre kisebbre korlátozódott. Helyét a mezőgazdaság és az erdőgazdaság természetű növényzete foglalta el. Potenciális erdőtársulásai: vízfolyások mentén éger-köris-ligeterdő (Alneto-Fraxinetum pannonicae), távolabb a tölgy-köris-szil ligeterdők (Querco-Ulmetum), száraz talajon az ezüsthársas-cseres tölgyes (Tilia argenteae-Quercetum cerris), a dombok felső szintjére a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (Querco petraeae-Carpinetum preaillyricum) kúsztak fel. Elterjedtebb lágyszárú fajok: zalai bükköny, kései lednek, kis párlófű, pufók csalán, kocsord, kisvirágú hunyor.

A Dél-Dunántúl állatvilága gazdag, változatos, ami a különböző klímahatások keveredésének, a száraz és vizes élőhelyek sokféleségének, jellemzően mozaikos előfordulásának köszönhető. A flórához hasonlóan a faunában is érezhető az illír és szubmediterrán hatás. Alaposabb állatfelmérés a Zselicre még nem készült. A tájegység madárvilága aránylag jól feltárt, csak a természetvédelmi szempontból jelentős fajokat említem meg: magyar rétisas, fekete gólya, barna kánya, cigányréce, kis csér, billegető cankó, küszvágó csér, gyöngybagoly, billegető cankó, füleskuvik, haris. Emlősök közül nemzetközi hírnévnek örvend a dél-dunántúli gímszarvas állomány, jégkorszaki reliktum a patkányfejű és csaltitjára pocok. Az elmúlt években figyelték meg a védett aranysakált előfordulását is. Ez a ragadozó délről húzódik felfelé.

Tájszerkezet:

Meghatározó a térség közlekedési vonala, mely Szigetvárat Kadarkúttal köti össze. Patát és Poklosit elválasztó völgy É-D irányú. Vonalas létesítmények közé tartoznak még a légvezetékek, amelyek magassági korlátokat jelentenek.

A táj értékes elemei a természeti, kultúrtörténeti értékek és a történeti tájhasználatot megőrző, területi kiterjedésű tájelemek. Az erdőfoltok, vizes élőhelyek természeti értéket hordoznak, a földvár régészeti emlék, míg a szőlők, gyepek az egykori tájhasználat fennmaradását tükrözik.

Tájhasználat:

A település területén a táj hasznosításának alapvető formái mind megtalálhatóak. Vannak települési,- mezőgazdasági,- erdő,- ipari, és közlekedési területek. Patapoklosi környéke mezőgazdasági jellegű (szántó, kert, szőlő és halgazdaság), de az erdőgazdálkodási területek is jellemzik.

Mezőgazdasági tájhasználat

Mezőgazdasági termeszítésre a vizsgált terület nagy részén a természeti adottságok kedvezőek. A nagytáblás szántóföldeken kenyérgabonákat, a kisebb területeken saját ellátásra természetnek élelmiszernövényeket.

A területen a gyepek aránya viszonylag magas. Gyep a vízfolyások mentén, a völgyekben található. Jellemző az állattartás, bár korábban jóval több állatot tartottak a településen.

A kisparcellás magántulajdonú vagy kiskertes övezetekben kertgazdasági műveléssel vagy szántóföldi növénytermesztéssel találkozunk.

Állattenyésztés a háztájuknál jellemző; ezekkel a környezetvédelmi fejezetben foglalkozunk. A -vízfolyáson tervezett duzzasztott tóban mesterséges halastórendszert szeretnének kialakítani, mely lehetőséget adna halgazdaság működtetésére.

Erdőgazdasági tájhasznosítás

Az erdősültség az országos átlag alatti. Nagyobb összefüggő erdőegységet a kocsánytalan tölgyesek alkotnak, erősen szennyezettek akáccal. Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint gazdasági erdők. Az erdőgazdasági területeken a honos fajokat az akác és a nyárfa, nedves talajon az éger váltja fel, így a jellemző természetes társulás nem tud kialakulni.

Zöldfelületi rendszer

A településen a kondicionáló zöldfelületekkel való ellátottság jó. Közkertek, játszóterek, sportpálya található, de zöldfelület igényű intézmény a temető is. Patának és Poklosinak külön-külön van temetője.

Az iparterületek, temetők, utak védőfásítása hiányzik, nincsenek mezővédő-, major- és csatornafásítások. A belterületi közutak, utcák fásítottak, de pótlásra szorulnak.

Értékelés

Táj- és természetvédelem

Érzékeny természeti terület Patapoklosi közigazgatási területén elhelyezkedő fás legelő maradványa, amely a 2/2002 KöM-FVM rendeletben kiadott listán is szerepel.

Helyi védelem alatt áll a Patapoklosi fás legelő, mely 1/24/TT/74 törzskönyvi számú, 12/74-es rendelettel lett védetté nyilvánítva.

Nemzeti Ökológiai Hálózat Övezete

- **Ökológiai folyosót** alkot a település Ny-i határán húzódó gyeperdő terület. A természet közeli állapot megőrzése és a védett élőlények élőhelyének zavarás mentessége érdekében a természetközeli állapot fenntartása szükséges ezen a területen.
- **Természeti területek**

Vizes élőhelyek

A vizsgálati területet átszelő völgy mély fekvésű, ezért időszakosan vizes élőhelyek alakulnak ki, amelyek az ökológiai hálózatnak az elemeit is alkotják. A mély fekvésű területet nádasok szegélyezik, amelyek szintén a természeti értékeket gazdagítják.

Erdők, fás területek

A kisebb erdőfoltok, mezsgyék a biodiverzitás sokféleségének megtartása és az élőhelyek fennmaradása miatt értékes, egységes rendszerbe foglalva megőrzendők.

- **Ex lege védett értékek:**

Földvár: Castellum

Források: A források közzétételéről jogszabály fog rendelkezni; jelen terv ezeket az értékeket nem tudja feltüntetni, de a források megjelenésük pillanatától területi elhelyezkedésüktől független a TVT oltalma alatt állnak.

Tájvédelmi övezet alkot a település Ny-i határán húzódó ökológiai folyosó és a vele szomszédos szőlőterület.

Egyedi tájérték a Patától Ny-ra lévő szőlőhegy, mely kultúrtörténeti jelentőségű, a táj történeti használatát őrző mezőgazdasági érték. Esztétikai értéke, hogy a szőlőhegyről elénk táruló látkép magába foglalja a természeti értéket képviselő völgyet, és a diverz tájat.

Javaslat

Zöldfelületi rendszer kialakítása:

Patapoklosi településrészeit egységes zöldfelületi rendszerre szükséges összekapcsolni, amely által a vízrajzi, talajtani viszonyok javulnak, a természet-, környezet-, tájvédelem megvalósul. Célszerű humánökológiai és esztétikai szempontok miatt is zöldfelületeket, zöldfolyosókat kialakítani.

A település meglévő zöldterületeinek minőségi javítása szükséges, temető fásítása, élősvénnyel való kerítése javasolt.

Közút fásítása a települési környezet hangulatát, a települési szerkezetet, az utcaképet javítja. Fásításra a táj-és település hangulatához illő, nem tájidegen fajok, fajták javasoltak.

Mezőgazdasági területhasználat változtatás

Patapoklosi közigazgatási területén átlagosan közepes minőségű termőtalaj található. Az ÉNy-i, és DK-i erdőkkel szomszédos dombos területen, a **szántók erdősítése** javasolt a területhasználati, tájképi és természetvédelmi konfliktusok feloldására. A különböző talajokon, és kitétségű területeken a tervezés során az adottságnak megfelelő gazdálkodási formákat javasoltunk kialakítani: az extenzív gazdálkodás természetkímélő, a zöldség-gyümölcs-gyógy-fűszernövény feldolgozása munkahelyet teremt. További előnye, hogy az EU előíranyozta a dombvidéki, az

alacsonyabb AK értékű szántók kivonását, és helyette az extenzív gazdálkodási formákat támogatja.

Fásítások

Védősávok kijelölése az *utak* mentén is szükséges, tájképi jelentőséget is hordoznak. Itt kiemelt a szerepet kap a fásítás, erdősítés, hiszen mind a légszennyezés, mind a zajterhelés csökkentése szempontjából hatékony védelmet nyújtnak. A földutak menti növényzsávok, mezsgyék megőrzése, pótlása a biodiverzitást növeli, összekapcsolja az izolált erdő és gyepfoltokat.

A fásításhoz őshonos, a táj adottságaihoz megfelelő növényeket kell alkalmazni.

Az eróziós és a deflációs területeken, ahol művelési ág módosítása javasolt talaj- és tájvédelmi szempontból egyaránt.

Zöldterület jellegű területek

A település zöldfelület bővítésére alkalmas területeit a térképen jelöltünk ki. település meglévő zöldterületeit (temetők, közpark, közkertek) javasoljuk felújítani. Ezeket a területeket a további beépítésektől meg kell óvni.

A zöldfelületi rendszer részét képező fasorokat pótolni, és kiegészíteni szükséges.

Táj- és természetvédelmi javaslatok

A területhasználat váltással járó javaslatokban leírt ökológiai folyosók, védőfásítások a természet- és táj védelmét is szolgálják.

A tájesztétikai értékkel rendelkező Patai szőlőhegyet javasoljuk egyedi tájértékként nyilvánításba venni.

A természet közeli gyep, erdő, vizes területeken a természeti értékek megóvása, fenntartása céljából javasolt a természet kímélő gazdálkodás. Az Érzékeny Természeti Terület részét képező és helyi védelem alatt álló fás legelő rehabilitációja szükséges, a gyep feltörése, fák kivágása tilos.

Tájképvédelmi javaslatok

A történelmileg kialakult tájjelleg esztétikai adottságainak megóvása érdekében tájképvédelmi övezetet jelöl a szerkezeti és szabályozási tervlap. A tájképvédelmi övezet védelme alá a Nemzeti Ökológiai Hálózat Övezete és az egyedi tájérték tartozik. A táj diverzitása, azaz a területhasználat, a mikrodomborzat sokfélesége, a táj jellegének megtartása érdekében ezen az övezeten belül a területhasználat-váltással járó tevékenységet és építmény létesítését megelőzően a HÉSZ előírásai betartandók.

4. KÖRNYEZETALAKÍTÁS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új területfelhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Patapoklosi településszerkezeti és szabályozási tervei környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a terület fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani.

A településszerkezeti és szabályozási terv kialakításakor a környezetvédelem területén elsődleges cél, hogy az új hazai környezetvédelmi jogszabályoknak és az EU elvárásoknak is megfelelő terv készüljön Patapoklosi fejlesztési igényei szerint.

4.1. Települési környezet

A település az ember életének közvetlen élettere. A településen a környezeti hatások integrálódnak, összegzetten jelennek meg, természetesen a települési sajátosságok által befolyásoltan. A település és a környező táj kapcsolata rendkívül sokrétű.

Ökológiai és környezetvédelmi szempontból a település környezetében lévő táj azon elemei a legfontosabbak, amelyek a település helyi klímájára, átszellőzésére, növényzetére, felszíni és felszín alatti vizeinek minőségére hatással vannak. A tájelemek változásai a települési környezet minőségére kedvező, vagy kedvezőtlen hatással lehetnek.

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladékelhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a nagyforgalmú létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. A környezet védelmét szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezhethet a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában. Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalászási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell elkészíteni a környezetvédelmi programot. A hivatkozott törvény alapján a környezetvédelmi programot a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program minél előbb történő elkészítése és folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább két évente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást kell eszközölni.

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

- Patapoklosi települést a tervezett Tolna Megyei Településrendezési Terve egyeztetési dokumentációja szerint a következő övezetek érintik:
  - Ökológiai (zöld) folyosó
  - Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
  - Tájképvédelmi terület
  - Térségi hulladéklerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület
  - Csúszásveszélyes terület
- A település belterületét érinti a 68168. sz. közlekedési mellékútvonal.
- A közlekedési utak térségét a közlekedés okozta környezetterhelés zavarja, zavarhatja.
- A település a tervezési folyamat végén hatályon kívül helyezett 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint „C” kevésbé érzékeny területen helyezkedik el.
- A település szennyvízközmű hálózattal rendelkezik.
- A településen biztosított a környezetkímélőnek tekinthető vezetékes földgázellátás.
- Patapoklosiban megoldott a települési hulladék szervezett elszállítása.

A levegőminőségi állapot megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes földgáztüzelésre való további rákötések támogatására, mely a vegyestüzelésből származó salak, pernye hulladékok keletkezésének teljeskörű megszüntetését eredményezi.

További kiemelt feladat - a környezetvédelmi programon belül – a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon való - regionális szintű - ártalmatlanításának, lerakásának, hasznosításának hosszú távú megoldása. El kellett készíteni a település hulladékgazdálkodási tervét 2004. év közepéig.

4.2. A talaj- és a vizek védelme

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is. A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A földtani, vízföldtani viszonyok alapján a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatala ismertetése szerint a település területei a következőképpen jellemezhetők:

A település felszínközeli rétegeit meghatározóan pleisztocén korú, erózióra érzékeny, felszínmozgásos jelenségek kialakulására hajlamos kőzetlisztes összlet (lössz) építi fel, kivéve a vízfolyásmedrek holocén korú, laza szerkezetű, kis teherbírású öntésképződményeit (agyag, iszap, homok, kavics).

A terület általános földtani feépítéséből és morfológiájából következően a felszínmozgásos jelenségek kialakulására leginkább hajlamos területrészek az erózióérzékeny kőzetliszt változatokkal borított vízfolyások meredek völgyoldalai. A kőzetlisztes összlet általános elterjedése miatt egyéb területek is potenciális lehetőséget adnak a mozgásos jelenségek kialakulására. Ezeken a területeken a nem megfelelően végzett emberi beavatkozások fokozhatják a felszínmozgásos hajlamot, esetleg ki is válthatják (pl. nagyobb méretű tereprendezés, bevágások létesítése, csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága, ...) a felszínmozgásos jelenségeket, ezért az építési tevékenység megkezdése előtt, már a területfelhasználás tervezésének fázisában javasolt az igénybevett környezet építésföldtani adottságainak figyelembe vétele.

A felszínmozgásból származó káros jelenségek kialakulásának lehetősége jelentősen csökkenthető a csapadékvíz-elvezetés gondos tervezésével, a meglévő rendszerek folyamatos karbantartásával, valamint a vízfolyásmedrek területén a felszíni vizek akadálytalan és eróziómentes elvezetésének biztosításával.

Az olyan területeken, ahol az építési helyek eddigi kialakítása nagyméretű bevágásokkal történt, a kialakult rézsű peremvonalak alatti és fölötti területrészek beépítését szakirányú vizsgálatok eredményeire javasolt alapozni. Az építés feltételeinek meghatározását a kőzetfal esetleges mozgásainak figyelembe vételével kell megtenni.

A mélyfekvésű, magas talajvízállású vízfolyásmedri területeken a laza szerkezetű, kis teherbírású összletben, mint teherviselő altalajon, a tervezett építmények létrehozásának szakszerű feltételeit az építést megelőző geotechnikai vizsgálatok eredményei alapozhatják meg.

A terület környezetföldtani adottságai miatt nagyobb mérvű területi igénybevétel vagy belterületbe vonás esetén még a terület beépítése előtti szakaszban tisztázandók a helyi építésföldtani adottságok, a tervek függvényében a beépítés feltételei.

A földtani, vízföldtani vizsgálatok alapján Patapoklosi településen a területek igénybevételekor alkalmazkodni kell a sajátos földtani felépítéshez és a morfológiai viszonyokhoz annak érdekében, hogy az épített környezet hosszú távú fennmaradása biztosított legyen. Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárásokhoz a Geológiai Szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül

- a négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
- a meredek, csúszásveszélyesnek ismert területek beépítésekor,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás)

- és a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, a tervező vagy az önkormányzat kedvezőtlen, az általajjal összefüggő jelenségeket észlel,

a geológiai szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

A Bányakapitányság nyilvántartása szerint Patapoklosi települést érintően működő, bezárt vagy szünetelő külszíni bánya, megállapított bányatelek nincs, szénhidrogén bányatelek nem érintett.

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor azonban figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

- a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 44.§ (1) bekezdés b) alpont negyedik bekezdése szerint a bányahatóság műszaki biztonsági és munkavédelmi hatáskörébe tartozik az egyes nem bányászati célt szolgáló, bányászati módszerekkel végzett földalatti tevékenységek (aknamélyítés, alagúthajtás...), a mélyépítés kivételével, továbbá
- a Bt. 46.§ (1) bekezdése szerint a bányafelügyelet szakhatóságként működik közre a 300 m²-nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megszüntetésére irányuló építéshatósági engedélyezési eljárásban, amely felett természetes közetréteg (homok, agyag, homokkő, mészkő...) található, ha az nem szerves része a földfelszín feletti építménynek (földalatti tároló térség), valamint
- a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet 32.§ (3) bekezdés szerint a földalatti tárolótérség állagmegóvása keretében végzett felújítási munkákat bányászati szakértők közreműködésével szabad végezni, valamint
- a Bt. 1.§ (1) bekezdés b) alpontja szerint a tereprendezéssel összefüggésben végzett ásványi nyersanyag kitermelése után, ha az ásványi nyersanyag üzletszerű felhasználásával, vagy értékesítésével jár együtt, az államot a Bt. 20.§-a szerinti bányajáradék illet meg, továbbá
- a Bt. 44/A §-a alapján a tereprendezés engedélyezésére irányuló eljárásokban a Bányakapitányság szakhatóságként működik közre.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Az 1994. évi LV. törvény 70.§ (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70.§ (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Tolna Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Szolgálat, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyep-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,

- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A termőföldről szóló törvény céljai között szerepel a zavartalan mezőgazdasági termelés folytatása, a termőföld területi csökkentésének ésszerű határok között tartása, mely szerint:

- Termőföldet más célú hasznosítással járó beruházás céljára csak kivételesen – elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybe vételével – lehet felhasználni.
- Az igénybevételt az indokolt szükségletnek megfelelő legkisebb területre kell korlátozni.
- A beépítésre szánt területek folyamatosan, a településfejlesztés megvalósulásától függően vonhatók belterületbe.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet követelményeit irányadó jelleggel érvényesíteni kell, és e szerint be kell tartani a mellékletében rögzített jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait.

Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerőhelytől számított 100 méteren belül. Hígtrágyatároló nem létesíthető a 46/1999. (III.18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A településen kisebb és nagyobb állattartó létesítmények is találhatóak. A környezetterhelés (a felszíni és felszín alatti vizek és a földtani közeg, a levegő, a hulladékok káros hatásai) csökkentése érdekében felül kell vizsgálni a tartási technológiát és a hozzájuk tartozó létesítmények (trágyatárolók, állategészségügyi feltételeket biztosító egységek, stb.) igény szerinti üzemelését (feltételek biztosíthatóságát, meglétét) és műszaki színvonalát. Feltétlen gondoskodni kell a trágyatárolók jelenlegi állapotának javításáról és megfelelő színvonalú kialakításáról.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükségszerű a település teljes közigazgatási területére az állattartási gyakorlat felmérése és helyi szabályainak a hatályos jogszabályoknak és a rendezési tervnek megfelelő korszerűsítése. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat és a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. A vizsgálataink szerint a jelenleg jelentkező panaszok a nem megfelelő trágyagyűjtés és a kihelyezés nem mindenben megfelelő gyakorlata szerint jelentkezhetnek.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy „erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület”. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor. Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet rögzíti.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és vízközeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Patapoklosi ivóvízellátása és szennyvízelvezetése közüzemi rendszerrel megoldottnak minősíthető. (Ivóvízellátás: Györe-Patapoklosi vízműrendszer, szennyvízelvezetés: Györe-Patapoklosi-Váralja-Máza szennyvízrendszer.) A szolgáltatott ivóvíz minősége megfelelő, kezelést nem igényel. Lakások vagy üzemi épületek vízbekötését csak a szennyvízelvezetés egyidejű kiépítése esetén lehet engedélyezni, mely a használatba vételi engedély megadásánál az előfeltétel.

Patapoklosi területe üzemelő, vagy távlati ivóvízbázis védelmi területet nem érint, így szakhatóságilag területhasználati korlátozások nem szükségesek.

A település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védettsége szempontjából a szennyeződéserzékenység alapján a tervezési folyamat végén hatályon kívül helyezett jogszabály szerint a „C” kevésbé érzékeny területen helyezkedik el, a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve alapján. Jelenleg a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásai mérvadók, mely szerint a települések közigazgatási területének besorolását a környezetvédelmi miniszter rendeletben teszi közzé. A rendelet hiányára tekintettel jelenleg nincs lehetőség pontosabb követelmények megállapítására.

A tervezések engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (Vízügyi Felügyelet, ÁNTSZ, Környezetvédelmi Felügyelőség), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresésével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályait a 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásai tartalmazzák. A rendelet hatályba lépésével egyidőben több moratóriumi időponttal részben, majd a későbbiekben egészében hatályon kívül

kerülnek a 203/2001. (X.26.) Korm. rendelet, a 204/2001. (X.26.) Korm. rendelet és a 3/1984. (II.7.) OVH rendelkezés előírásai.

A tervezett közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó küszöbértékeket – a már engedéllyel rendelkező környezethasználók esetén - a csatornabírságról szóló 204/2001. (X.26.) Korm. rendelet szerint kell – átmeneti jelleggel - betartani.

A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos adatszolgáltatási és eljárási szabályokat a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Élővízbe bocsátott szennyezőanyag-tartalomra a határértékeket a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X.26.) Korm. rendelet alapján a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól szóló 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendelet határozza meg 2005. december 31-ig.

A felszíni vizek fő befogadója a településen áthúzódó Patapoklosi árok. Jelenlegi állapotában a csapadékvizek befogadására korlátozottan alkalmas, fejleszteni szükséges.

A befogadó, és mindkét oldalán, a partélektől számított 6-6 m-es sáv vízgazdálkodási területnek minősített. A vízgazdálkodási területen csak a vízgazdálkodás létesítményei helyezhetők el, a parti sávban pedig csak gyepgazdálkodás folytatható.

A település csapadékvíz-elvezető rendszere a közutakhoz tartozó földmedi árokrendszer. Az árokrendszer karbantartása (kaszálás, iszapolás) nem folyamatos, helyenként szükséges a jókarba helyezése.

A csapadékvíz-elvezető árok az utak mellett csak részben kiépített. Nagyobb esőzés idején az egyes területekről gondot okoz a csapadékvíz-elvezetés.

Az ingatlanokhoz tartozó kocsibejárók átérései egyes területeken mind magassági elhelyezésükben, mind méretükben változóak, nem összehangoltak, így az árkok feliszapolódása viszonylag rövidebb idő alatt következhet be.

A csapadékvizek elvezetése az alacsony illetve átlagos viszonyok esetén megfelelő, azonban egyes elvezető szakaszok jókarba helyezése és fejlesztése kívánatos.

A település csapadékvíz-elvezető rendszerének környezetvédelmi program keretében történő hidraulikai felülvizsgálatát követő átérész kiváltásokkal, valamint egyes, 5%-ot meghaladó lejtésű árokszakaszok burkolásával a karbantartási és fenntartási költségek csökkenthetők.

A hatékony vízrendezés érdekében a beavatkozásokat, jókarba helyezéseket a vízgyűjtő területtől a befogadóig összehangoltan kell megtenni. A településnek erre vonatkozóan átfogó vízrendezési és vízkárelhárítási terv készítését javasoljuk.

A vizek és közcélú vizilétesítmények fenntartása esetén a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeinek és védősávjainak méretezéséről.

A jogszabály szerint meghatározott védőterületek a következők:

Műtárgyak	Védőterületek méretezése
Zárt vagy épületben lévő vízkezelő vagy tároló	A védőterület sugara a műtárgy vagy építmény külső szélétől számított 10 m. 5 m-nél magasabb földfeltöltés esetén a rézsű talpától mért 5 m.
Szabadban, nyílt vízfelszínnel történő vízkezelés vagy tárolás	50 m (különleges esetekben max. 100 m).
Víztechnológiai célra történő levegőbeszívás helye (légszűrés nélküli esetben)	A védőterület szélétől legalább 20 m-re, a terepszint felett legalább 3 m-re.
Víztoronyok (magastéri tárolók) zártrendszerű átemelők és nyomásfokozók	Védőterületek nem, csak a vezetékek védősávjának kijelölése szükséges.
Földbe fektetett vízvezeték	A védősáv határa a vezeték felett a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolságig terjed.
Párhuzamosan haladó vízvezetékek és szennyvízcsatornák <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső, vagy ha mélyebben fekszik, de a vízvezeték talajvízben, vagy annak közelében van • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a vízcső száraz talajban van • nyomás alatti szennyvízcsatornacső esetében 	A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 1-1 m; 2 m-nél kisebb tengelytávolságú két vezeték esetében megfelelő állékonyságú szennyvízcsatorna alkalmazásával. A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 0,5-0,5 m. A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban 2-2 m.
Szennyvízcsatorna és vízvezetékcső kereszteződése <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5 m-nél kisebb • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5-1 m között van 	A szennyvízcsatorna elhelyezése a keresztezési ponttól számított 2-2 m hosszúságú vízzáró védő-csőben vagy fedett vasbeton vályúban a közúti terhelés mértékének megfelelő állékonysággal. A vízcső megépítése a kereszteződési ponttól mindkét irányban mért 2-2 m, összesen tehát 4 m hosszúságon belül csőkötés nélkül, a szennyvíz-csatorna építése a keresztezési ponttól mindkét irányban mért 1-1 m, összesen tehát 2 m hosszban, legalább 10 cm vastag beton burkolattal. A vezetékek építésére az előző bekezdésben a szennyvízcsatornára vonatkozóan foglaltak az irányadók.

A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek”-re környezeti hatásvizsgálatot kell készíteni a vonatkozó jogszabályok szerint, és környezetvédelmi engedélyezési eljárást kell lefolytatni. A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek” körét a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet határozza meg.

A környezeti hatásvizsgálat készítésének és a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatásának szabályait az 1995. évi LIII. törvény, illetve a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza.

4.3. A levegőminőség megőrzése

A levegő védelmével kapcsolatos szabályok zömét a 21/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A légszennyezettségi határértékekről a 4/2004. (IV.7.) KvVM-ESZCSM-FVM együttes rendelettel módosított 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet rendelkezik. A jogszabály 4.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a rendelet 1.1. számú mellékletében szereplő légszennyező anyagokra – a rendelet (4) bekezdésében foglaltak kivételével – a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (összes lebegő por)	III.	200	100	50
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40
		30 napos határérték		éves határérték
Üledő por, toxikus anyagot nem tartalmaz	IV.	16 g/m ² x 30 nap		120 t/km ² x év

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A tervezési terület jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettségi paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. Esetünkben az ökológiai határértékekkel nem kell számolni, tekintettel arra, hogy a tervezési terület jellemzői illetve paramétere nem elégítik ki a jogszabály 2. sz. melléklete II. fejezetében meghatározott eseteket.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV.19.) KöM rendelettel.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Patapoklosi környezeti levegőminősége helyi állandó mérőműszer hiányában a mérőműszerekkel felszerelt települések közül a földrajzilag legközelebb eső és hasonló domborzatú Bonyhád város levegőminőségével jellemezhető, melynek környezeti levegőminőségét az Országos Immissziómérő Hálózat (RIV) műszerei vizsgálják, és ennek keretében SO₂, NO₂ és ülepedő por kerül regisztrálásra.

A RIV 1994-2001. évi adatai szerint (forrás: Egészségtudomány 1995-2002. évi számai) a település levegőminőségi besorolása összességében kedvezőnek tekinthető: figyelembe véve figyelembe véve éves szinten por esetében a 30 napos határérték túllépések, a gáznemű légszennyezők esetében a 24 órás határérték túllépések arányát, mindhárom légszennyező anyag vonatkozásában a vizsgált időszakban – egy-egy rövid, féléves időszaktól eltekintve – „megfelelő levegőminőségű”. A kén-dioxid vonatkozásában az 1997/98-as fűtési félévben, a nitrogén-dioxid esetében a 2000-es nem fűtési félévben, az ülepedő por esetében pedig az 1995/96-os fűtési félévben, valamint az 1997-es, az 1999-es és a 2000-es nem fűtési félévben történt a megengedett feletti arányban minimális (0,5-4,8%-os) határérték túllépés és ennek megfelelően „mérsékelten szennyezett” besorolás.

A kén-dioxid esetében a légszennyező anyagok féléves átlagértékei a fűtési félévekben jelentősen magasabbak. Az átlagkoncentrációk - csökkenő tendencia mellett, mely különösen 1998-tól figyelhető meg - az éves határérték 4,78-23,90%-a (fűtési félévek) és 2,00-8,70%-a (nem fűtési félévek) között mozognak.

A szennyező anyagok 98%-os gyakoriságának – azon koncentráció, amely alatt van a mérési eredmények 98%-a - értékei a vizsgált időszakban az SO₂ esetében a 24 órás határérték 6,72 (1998/99) és 68,32%-a (1997/98) között található a fűtési félévek esetében, illetve 2,40 (1999) és 16,72%-a (1997) között a nem fűtési féléveket illetően.

A nitrogén-dioxid esetében a téli és nyári időszakok közül a fűtési félévek szennyezettebbek, bár az eltérés kisebb mértékű, mint a kén-dioxid esetében, mutatva az NO₂ inkább közlekedési eredetét. A féléves átlagértékek a fűtési félévekben az éves határérték 33,80-48,53%-a között, a nem fűtési félévekben 23,18-38,98%-a között található. A vizsgált időszakban összességében a koncentrációk stagnálása figyelhető meg.

Az NO₂ esetében a 98%-os gyakorisági értékek a fűtési félévekben a 24 órás határérték 37,29 (2000/2001) és 67,06%-a (1997/98) között, illetve a nem fűtési félévekben 25,53 (2001) és 53,65%-a (1997) között mozognak.

Az ülepedő por viszonylatában a nem fűtési félévek szennyezettebbek. A vizsgált időszakban összességében stagnálás tapasztalható az átlagértékeket illetően. Az

átlagértékek a határérték 11,13-50,38%-a között kerültek regisztrálásra a fűtési félévekben, 22,75-64,38% között a nem fűtési félévekben.

A 98%-os gyakorisági értékek a fűtési félévekben a határérték 32,50 (1994/95) és 164,38%-(1996/97) a között, a nem fűtési félévekben pedig 59,38 (1996) és 175,63%-a (1997) között található.

Összességében megállapítható, hogy a település levegőminőségi állapota a kén-dioxid vonatkozásában kedvezőnek tekinthető, ülepedő por és a nitrogén-dioxid esetében elfogadhatónak, bár e két utóbbi szennyezőanyagnál a vizsgált időszakban stagnáló szennyezettségnek vagyunk tanúi. Ugyanakkor Bonyhád levegőminőségéhez képest Patapoklosi környezeti levegőminősége a nitrogén-dioxid tekintetében kedvezőbbnek ítélni, tekintettel arra, hogy nagyságrendjéből adódóan kisebb közlekedési eredetű levegőterheléssel lehet számolni. A település környezeti levegője olyan állapotú, mely a kén-dioxid esetében jelentősebb terhelést is elviselhet, illetve a nitrogén-dioxid és az ülepedő por vonatkozásában is további terhelés engedhető meg.

Patapoklosi levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
- a közlekedés és az
- egyéb tevékenységek

emissziója határozza meg.

A település jellemzően földgáz- és emellett továbbra is vegyestüzeléssel oldja meg fűtését. A közlekedési eredetű légszennyezés a településre bevezető közlekedési út térségében meghatározó. A település vegyes gazdaság-szerkezettel rendelkezik, gigantikus környezethasználók nélkül. Egyaránt meghatározó a kisipari és mezőgazdasági termelésből származó légszennyezőanyag-terhelés.

Egyedi és lakossági fűtések

Az egyedi és lakossági fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való további rácsatlakozást. Gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag kibocsátása mellett igen fontos, hogy nem keletkezik a vegyestüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) okoz zavaró hatást.

Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A közlekedési eredetű légszennyezés a településen bevezető közlekedési út térségében – Petőfi S. u., Fő u. és Iskola u. – meghatározóak. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok kritikus, jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak folyamatos karbantartását és a jelenleg még szilárd burkolattal nem rendelkező útvonalak pormentesítését.

Egyéb tevékenység

A településen jelenleg nem folytatnak jelentős légszennyező hatású tevékenységeket. Bejelentésköteles légszennyező forrás jelenleg nincs nyilvántartva a településen.

Az állattartásból származó bűzterhelés jelenthet időszakosan problémát.

A vonatkozó új jogszabályok betartásával [elsősorban a 49/2001. (IV.3.) Kormányrendelet „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályairól szóló előírások] hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok.

Az állattartásból származó konfliktusok elkerülése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükséges a település állattartási rendeletének korszerűsítése a település teljes közigazgatási területét figyelembe véve. Az állattartási rendelet átdolgozása során rögzíteni kell a lakossági gazdálkodási, kedvtelési célú és üzemszerű, valamint a nagyszámú [193/2001. (X.19.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet 11. pontja, 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 2. sz. melléklet 7.2. pontja és az új beruházások és jelentős módosulások esetén 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet „A” fejezet 1. és 2. pontja, valamint a „B” fejezet 6. pontja] állattartására vonatkozó szabályokat, mely magában foglalja – az OTÉK-ban foglaltak szerint – az építmények, létesítmények közötti legkisebb távolságokat és a tartás-technológiára vonatkozó előírásokat is.

Jelenleg nem ismert jelentősebb légszennyezést okozó beruházás megvalósítására vonatkozó terv, azonban a szabályozási előírásokban rögzítjük, hogy a 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmeneti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élelmezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezetre jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenységek megkezdése előtt környezeti hatásvizsgálatot kell végezni a 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet követelményei szerint. A környezeti hatásvizsgálat végzésére, illetve környezetvédelmi engedélyezési eljárásra kötelezett tevékenységek körét a hivatkozott jogszabály 1. számú melléklete tartalmazza.

Az egyes – a 193/2001. (X.19.) Kormányrendeletben megjelölt – tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében, a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság.

4.4. Hulladékgazdálkodás

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- települési szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett **háztartási hulladék** összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A lakossági hulladékokat szervezetten gyűjtik össze és szállítják el. A rendszeres hulladékelszállítás mellett évente 2 alkalommal lomtalanítási akcióra is sor kerül.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján az önkormányzat hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása során gondoskodni kell a hulladéklerakók felülvizsgálatáról és továbbüzemeltetésük lehetőségeinek feltárásáról, a hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének megteremtéséről, a biológiailag lebomló szervesanyag tartalom csökkentéséről (komposztáló telep létesítése). Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A Dél-dunántúli Régió Területi Hulladékgazdálkodási Terv a Dél-Balatoni és Sió völgyi Hulladékgazdálkodási Programnál veszi figyelembe az Patapoklosi lerakót, azonban a rekultivációs projektből kimarad a település lerakója, így a településnek önerőből kell a lezárást megoldania. Feltétlen tisztázni kell a regionális programokhoz való csatlakozás szempontjait, újraértékelni (hazai támogatási források biztosítása), hiszen jelentős konfliktust idéz elő a jelenlegi helyzet.

A hulladékok közül különleges kezelési módot igényelnek a szennyvíztisztításból származó iszapok és az egyéb komposztálható hulladékok. A kezelésre és hasznosításra vonatkozó szabályokat a 23/2003. (XII.29.) KvVM rendelet tartalmazza.

A 2000. évi XLIII. törvény szerint 2004. I. félévben el kell készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét.

A tervezés során a lakosságot és a gazdálkodók egyedi hulladékgazdálkodását is figyelembe kell venni.

A szelektív hulladékgyűjtés és kezelés érdekében a szabályozási tervben egyes gazdasági övezetekben biztosított az ezzel kapcsolatos létesítmények (pl. hulladékudvar) kialakíthatósága.

A települési szilárd hulladékok kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002. (X.29.) KvVM rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggő, a rendezési tervvel egyidőben meghozandó rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 241/2000. (XII.23.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 242/2000. (XII.23.) Korm. rendelet rendelkezik. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek feltételeit a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet szabályozza.

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen olyan jellegű és volumenű tevékenységet nem folytatnak, amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezhetne.

A hulladékok jegyzékét a 10/2002. (III.26.) KöM rendelettel módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet tartalmazza.

El kell készíteni, készíttetni azon gazdálkodó szervezetek egyedi hulladékgazdálkodási tervét, melyeknek a tevékenysége során évente több mint 10 tonna veszélyes illetve 200 tonnát meghaladó veszélyes és nem veszélyes hulladék keletkezik. Az egyedi hulladék-gazdálkodási terveket a települési hulladékgazdálkodási terv készítésénél is figyelembe kell venni.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a **veszélyes hulladékokra**. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. Veszélyes hulladék a településen az ipari jellegű tevékenységek során keletkezhet.

A veszélyes hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem. A tetemek elhelyezése történhet döngútban, illetve ártalmatlanításra elszállíthatják a fehérje-feldolgozó üzembe. A döngút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszútávú megoldás.

Az állati hulladékok kezelésének szabályait a 71/2003. (VI.27.) FVM rendelet rögzíti.

Kiemelt feladata az önkormányzatnak, hogy a környezetvédelmi programhoz illeszkedő helyi (települési) hulladékgazdálkodási tervet elkészítse és végrehajtsa.

4.5. Zaj és rezgés elleni védelem

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni. A területfejlesztés, terület-rendezés zaj szempontú környezetvédelmi igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő, jelenlegi állapot feltárása, elemzése, értékelése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismerete,
- a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzése és a helyi építési, szabályozási követelmények megfogalmazása.

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelés, feladatok

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sportlétesítmények zajforrásai).

A **közlekedési eredetű** zajforrások közül a **közúti közlekedésből** eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Patapoklosi település közigazgatási területe a 6541-es számú országos gyűjtő-összekötő útról leágazó 65168. számú mellékút mentén észak-dél irányban húzódva helyezkedik el. A település közúthálózatának gerincét a 65168. számú mellékút jelenti. Belterületi szakaszok: Petőfi S., Fő u., Iskola u.

A települést vasúti nyomvonal nem érinti. A település zsáktelepülés.

Mind a mellékút mind a lakóutak melletti területek funkciója laza, családirházas beépítésű lakóterület.

A **közúti közlekedés** által okozott zajterhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése, és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A települést érő, a közúti közlekedésből eredő terhelések nagysága, a zajkibocsátás mértéke számítással jól meghatározható.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértékének meghatározását az ÚT 2-1.302. számú „Közúti közlekedési zaj számítása” című Ütügyi Műszaki Előírás tartalmazza. A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2001. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” című kiadvány adatainak, és az ÚT 2-1. 118: 2000 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrejelző módszerrel” című Ütügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Az 65168. számú mellékút zajkibocsátása 7,5 m referenciatávolságban

65168. sz. mellékút	Átlagos napi forgalom járműkategóriánként (j/nap)								Zajkibocsátás (dB)	
	Szgk	Kis teher	Busz	Csukl. busz	Könnyű tehergkcs.	Nehéz tehergkcs.	Szerelvény	Motor, k. seb.	nappal	éjjel
2001.	103	18	11	0	6	8	5	7	52,0	45,6
2005.	124	22	12	0	7	9	5	7	52,6	46,1
2010.	136	24	13	0	7	9	6	7	52,9	46,4
2015.	149	25	13	0	8	10	6	7	53,2	46,7

1. járműkategória: személy - és kisteher-gépkocsi
2. járműkategória: könnyű tehergépkocsi, autóbusz, motorkerékpár
3. járműkategória: nehéz tehergépkocsi, szerelvény, csuklós autóbusz

A táblázatokban szereplő zajkibocsátási értékek 7,5 m-es referencia távolságra vonatkoznak, mely referencia távolság az út tengelyétől számított távolság. A mellékút mentén található lakóterületeken a lakóépületek jellemző távolsága a közút tengelyétől számítottan 8-10 m. Ezeknek a távolságoknak a csillapítása 0,4 dB - 1,6 dB között van. Jelen vizsgálat esetében a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. mellékletében előírt határértékek csak összehasonlító adatként szolgálnak, mivel már kialakult beépítési és közlekedési móddal állunk szembe. A forgalmi adatokból és beépítési körülményekből számított zajkibocsátási értékek a vizsgált terület zajhelyzetének minősítésére szolgálnak.

A vizsgálati értékek alapján – figyelemmel a fentiekben leírtakra – megállapítható, hogy a mellékút melletti területeken sem nappali, sem éjszakai időszakban nem jelentkezik határértéken felüli terhelés.

A fejlesztés, területrendezés során feladat a település zsák jellegének megszüntetése, illetve olyan közúthálózat és területhasználatok kialakítása, mely megfelelő kapcsolatot biztosít a település számára a térség megközelítésére és a település forgalmának biztonságos, folyamatos lebonyolítását teszi lehetővé.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezik.

Patapoklosi település belterületén nagyobb kiterjedésű ipari-gazdasági területek találhatóak a településtől keletre a lakóterülettől nagyobb távolságra, ezért az ott folytatott tevékenység zajhatása a lakóterületen már nem észlelhető.

A település belterületén működő kereskedelmi, szolgáltató létesítmények elsősorban a szállítási, raktározási tevékenységéből eredő zajkibocsátással terhelik közvetlen környezetüket.

A település teljes területén megengedett az 1-2 fős vállalkozások végzése, melyek a következők: kőműves, karosszéria lakatos, asztalos, autószerelő, mezőgazdasági gépszerelő.

Az **egyéb jellegű** zajforrások szintén nem jellemzőek.

Az 1991. évi XX. törvény, valamint a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mtv rendelet a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe utalja a helyi zaj- és

rezgésvédelmi szabályok megállapítását. A település jelenleg nem rendelkezik ilyen helyi zajvédelmi szabályozási rendelettel, ezért megalkotásáról gondoskodni kell.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a települési környezet zajhelyzete jelenleg kedvező.

Fontos feladat azonban a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazás, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel megőrizhető a jelenlegi kedvező zajhelyzet és egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása. A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt rendelet tartalmazza, mely többek között előírja, hogy a területrendezés során a környezeti zajt, illetve rezgést kibocsátó, illetve a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a jogszabályban előírt követelmények teljesüljenek. Előírja továbbá a meglévő létesítményekre vonatkozóan, hogy a határértéken felüli kibocsátást, terhelést fokozatosan meg kell szüntetni.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendeletben foglaltak.]

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény. Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell. Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.]

A települések területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KöM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi, szolgáltató létesítmények esetében

- lakó- és intézményterület laza beépítéssel:
OTÉK szerint: L_f (falusias lakóterület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 50 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 40 \text{ dB}$
- kereskedelmi-szolgáltató terület, lakóépületekkel vegyesen:
OTÉK szerint: G_{ksz} , (kereskedelmi-szolgáltató terület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KöM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

- Összekötő utak, mellékutak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületen (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$
- Lakóutak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületén (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 55 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 45 \text{ dB}$

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KöM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

A területfejlesztés, területrendezés várható hatásai

A tervezési terület állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés és – fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet javítása, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladjon meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

Célszerű a zajhelyzet javítása érdekében olyan követelmények, feladatok, feltételek meghatározása, melyek figyelembe veszik a helyi viszonyokat, és megvan a reális lehetősége teljesítésüknek, illetve végrehajtásuknak.

Miután a terület zajhelyzetének vizsgálata során megállapítást nyert, hogy azt leginkább a közlekedésből eredő zajterhelés terheli, a területrendezés során kívánatos lenne olyan közlekedésfejlesztési, útkapcsolati meghatározás és kialakítás, melyekkel ennek mértéke fokozatosan csökken.

A területrendezés és –fejlesztés során az OTÉK előírásainak megfelelő övezetek kialakítására kerül sor, rendezettebb, szabályozottabb formában. A településszerkezet kialakítása, illetve a különböző övezeti egységek egymáshoz

rendelése során a környezetvédelmi szempontok érvényesítése kiemelt szempontként szerepel.

Patapoklosi településtől déli irányban halad a tervezett M9-es gyorsforgalmi út nyomvonala, mely esetében a nagy távolság biztosítja, hogy a közúti közlekedés zajhatása a lakóterületen nem lesz zavaró hatású. Új út tervezett a település keleti részén indulva Aparhant irányába, megszüntetve ezzel a település zsák jellegét.

Új gazdasági-ipari területek kerültek kijelölésre a meglévők folytatásában a település keleti részén. A lakóterülettől való távolság biztosítja (a lakóingatlanok kertjei és a mezőgazdasági kertes terület együttesen), hogy az ipari tevékenység zajhatása a lakóterületen ne legyen észlelhető. További gazdasági terület tervezett a település nyugati részén a 65168 sz. út fölött mely zajvédelmi szempontból szintén megfelelő elhelyezésű.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a település új településszerkezeti és szabályozási terve segíti a település zajhelyzetének javulását, és hosszútávon biztosítja a környezet kedvező állapotának elérését és megtartását.

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK
PATAPOKLOSI KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

1. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

1.1. Meglévő állapot vizsgálata

1.1.1. Közúti közlekedés:

Térségi kapcsolatok

Patapoklosi község Baranya megye nyugati részén, a szigetvári kistérség középső felén helyezkedik el. Közúti kapcsolatai megfelelőek, a hálózati szerepkörű 6607 j. összekötő úttól a község központja egy km-re van. A településtől 3 km-re délre vezet a 6 j. főút.

Vasút a négy kilométerre fekvő Szigetváron érhető el. Rendelkezik ezen kívül helyközi autóbusz-közlekedéssel is.

Úthálózat

A település két részből áll, amelyeket közlekedési tengelyként a 66124 j. bekötő út fűz fel. Az állami útból ágaznak ki észak és dél felé a kiszolgáló utak.

A bekötő út forgalmát nem mérik. Burkolatszélessége két forgalmi sávnyi, kapacitásproblémák nincsenek.

Az önkormányzat tulajdonában lévő, lakóterületet kiszolgáló utak pormentes burkolatúak, egységesen kb. 3 m. szélesek.

Közúti csomópontok

Jelenleg a kiépített utak valamennyi keresztezése szintbeni, az elsőbbség általában jelzőtáblával szabályozott.

A 66124. út 6607. úti keresztezésének szöge 51°, ami balesetveszélyes.

Közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpár-közlekedés

A községben lévő három buszmegálló pár a lakott terület azon részét fedi le, amelyen autóbusz közlekedni tud. A megállók általában öbölben helyezkednek el, peronnal rendelkeznek, az utasok kényelmét pedig két helyen buszváró épület szolgálja. A település központjában a bekötő út északi oldalán lévő megálló közvetlenül a domború vízszintes ív után fekszik, ami nem megfelelő.

A községi belső úthálózat besorolása funkciók szerint

az út jele, neve	kategóriája		tervezési osztálya	szabály. szélessége (m)	övezeti jele
	meglévő	tervezett			
66124 átk. szak., Fő u.	gyűjtőút		K.VI.C	11 - 20	KÖu-1
66124 meghosszabbítása Merenye felé	egyéb közút	gyűjtőút	K.VI.B	16	KÖu-1

Árpád u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	11	KÖu-2
Petőfi S. u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	10	KÖu-2
Rákóczi u. déli szak.	kiszolgáló út	K.VIII.C	12 - 50	KÖu-2
Kossuth L. u.	kiszolgáló út	K.VIII.C	10 - 20	KÖu-2
79 hrsz. út	kiszolgáló út	K.VIII.C	12	KÖu-2

Állóforgalom (parkolási helyzet)

A személygépkocsik parkolása a lakótelkeken és a közintézmények esetében is telken belül megoldott.

A lakóterületeken a parkolóhelyek mellett garázsok is találhatóak.

1.2. Közlekedésfejlesztési javaslat

A közúti forgalom növekedése

A motorizációs fejlődésből adódó keresztmetszeti forgalmak a távlatban sem fogják meghaladni azt az értéket, ami az utak megfelelő szolgáltatási szintjéhez tartozik.

Az úthálózat fejlesztése

Baranya megye területrendezési tervének egyeztetési példánya javasolja, hogy a patapoklosi bekötő út hosszabbodjék meg Merenyéig. Az útbővülés haszna a víztározók nyújtotta üdülési lehetőségek jobb kihasználása.

Csomópontok

A gyűjtőutak csomópontjaiban a jelenlegi kialakítás a forgalom nagyságának megfelel, de a bekötő út összekötő úti keresztezési szögét növelni kell a közlekedés biztonsága érdekében. A balra kanyarodó járművek számára külön sáv létesítése nagy távlatban sem szükséges, az elsőbbség jelzőtáblával szabályozandó.

Közforgalmú, gyalogos- és kerékpáros közlekedés

A rossz helyen lévő buszmegálló áthelyezése javasolható a bekötő út két íve közti egyenes szakaszra.

A gyűjtőút menti járdákat szélesíteni kell annak érdekében, hogy a két gyalogos méretén kívül tartalmazzák a biztonsági sávokat is. Azon lakóutcáknál, ahol a forgalom nagysága nem indokolja külön járda építését, a járműforgalom csillapításával teremthető meg a gyalogosok biztonsága.

A víztározó tavak és a környező erdők kínálja turisztikai - üdülési lehetőségek felfűzésére a kerékpárosok részére belső útvonalak jelölhetőek ki. Észak (Somogyapáti, Magyarlukafa) felé a Kossuth L. utcán, dél (Molvány, 6. út) felé a Rákóczi út folytatásában, nyugat felé a tervezett merenyei úton javasolható kerékpárbarát útkialakítás.

Szabályozási szélesség, jellemző keresztmetszelvevények

Patapoklosin minden meglévő kiépített közút közterületi mérete elegendő a forgalmi szerepkör ellátásához távlatban szükséges keresztmetszet kialakítására. A meglévő külterületi útprofilok a kisebb beruházási és fenntartási költségek miatt mindaddig megtarthatóak, amíg a burkolatok szélesítése nem igényli a nyílt árkok megszüntetését.

A jellemző keresztmetszetek tartalmazzák a Rákóczi és Árpád utcák jelenlegi és távlati, az útkategóriának megfelelő valamint a Merenye felé tervezett új út kialakítását.

Forgalomcsillapítás

A forgalomnak a lakott területen engedélyezett 50 km/ó sebességnél alacsonyabb, 30 vagy 20 km/ó értékben való megszabása a kiszolgáló utakon szükséges a gyalogosbalesetek megelőzésére.

2. KÖZMŰFEJLESZTÉS

2.1. Vizsgálat

Ivóvízellátás

Patapoklosi község vízelosztó hálózata a Patapoklosi-Basal-Somogyapáti-Somogyhatvan-Somogyviszló kisregionális ivóvízmű szerves része. A vízmű üzemeltetését a H/108-15/2001-12. ügyiratszámú és B. LX/6. vízikönyvi számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján a Sziget-Víz Kft. végzi. A vízellátó rendszer a Patapoklosiban létesített I. sz., és a Basalban létesített II. sz. kút vízbázisára épül. A feltárt vízkészlet mennyisége és minősége: 1250 m³/d rétegvíz. 2004. évben az átlagos vízkivétel: 269 m³/d. A vízmű mértékadó kapacitása az I. sz. kútba beépített szivattyú által, 22 órás üzemidő alatt kitermelhető vízmennyiség alapján 449 m³/d. A kút vize határérték alatti vízminőségi paraméterekkel rendelkezik, ezért víztisztító technológia alkalmazására nincs szükség. A kitermelt víz a Patapoklosi vízműtelepen elhelyezett, megszakító tárolóból átemelő szivattyúk segítségével kerül - Patapoklosi, Basal, Somogyapáti községek vízhálózatán keresztül – a Somogyapáti településen lévő 100 m³-es aquaglóbuszba. Innen két külön ágon, szintén átemelő szivattyúk juttatják az ivóvizet Somogyhatvan, Somogyviszló községek ivóvízhálózatán keresztül a településeken elhelyezett 50 - 50 m³-es aquaglóbuszokba.

Szennyvízelvezetés

Szennyvízhálózat a településen jelenleg nincs, amíg a rendszer kiépül szennyvizeket szikasztásos-szippantásos módszerrel tárolják illetve szállítják el.

Csapadékvíz elvezetés

A községben a csapadékvizeket trapéz szelvényű útárkokban vezetik el. Az árkok keresztmetszete a mértékadó záporok vizeinek elvezetésére megfelelő

Gázellátás:

A gázközmű kialakítása megtörtént, a földgáz ellátást a DDGÁZ Rt. biztosítja.

Villamos energia ellátás:

Patapoklosi jelenleg 20 kV-os feszültség szinten kapja a villamos energiát az E.ON-Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt. Szigetvár 120/20 kV-os transzformátor állomásból a Szigetvár-Lad-Jákó 20 kV-os légvezetéken.

Ezen kívül ellátási lehetőség van a Szigetvár 120/20 kV-os állomásból induló Szigetvár-Szulimán-Kaposvár 20 kV-os távvezetékéről és a Kaposvár 120/20 kV-os állomásból is. Az üzembiztonság javítása érdekében az állomási ellátási határokon - az esetleges hibaelhárítási idők csökkentésére - az áramszolgáltató vállalat távműködtetett kapcsoló berendezéseket szerelt fel.

A falu villamosenergia ellátását két darab 20/0,4 kV-os transzformátorállomás biztosítja, a lakóházak 0,4 kV-os légvezetékes hálózatról kapják az energiát. A 0,4 kV-os oszlopok vasbeton és fa oszlopok. A közvilágítást korszerű, fénycsöves közvilágítási lámpatestek szolgáltatják.

Távközlés:

A távközlési ellátást a MATÁV Rt. Gerinchálózata biztosítja.

Mobilhálózati kültéri/beltéri lefedettség a község területén mindhárom szolgáltató esetében megoldott.

A vezetékes távközlési hálózatokkal szemben támasztott követelményeknek (beszéd célú, ISDN, ADSL, adatszolgáltatás, stb...) mindenben megfelel a községi rendszer.

A kábeltelevíziós hálózat a községben mindenhol elérhető, a hozzáférési lehetőség biztosított.

2.2. Fejlesztési javaslatok:

Vízellátás

A Patapoklosi I. sz. kút, mint vízadó berendezés – a távlati lakóterület fejlesztéseket figyelembe véve - mennyiségi és minőségi szempontból messzemenően kielégíti az érintett települések vízigényét. Azonban szükséges a basali II. sz. kút mélyfúrású kutak műszaki állapotának felülvizsgálatát elvégezni, majd az eredmények ismeretében a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy megfelelő minőségű tartalék „vízbázis” álljon rendelkezésre. Az esetleges lakóterület bővítés esetén az érintett területeken az ivóvízhálózat kiépítését KPE anyagú nyomócsövek alkalmazásával javasolt megoldani.

Szennyvízelvezetés

A községben keletkező szennyvizet jelenleg szikkasztókban gyűjtik. Patapoklosi település tervezett szennyvízelvezető hálózata, mint a Nyugatbaranyai térség, Szigetvári rendszerének része szerepel a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság által kiadott H/4869-17/2001-22. számú elvi vízjogi engedélyben. Az elvi vízjogi engedélyes tervdokumentációban a szennyvíz csatornázási rendszerek négy változatban kerültek kidolgozásra. A terv részét képező 1A^{1/2} és 1B^{1/2} változatban a keletkező kommunális szennyvizet befogadója a települések csatlakozásával egyidejűleg bővítendő Szigetvári Szennyvíztisztító Telep. A 1C^{1/2} és 1D^{1/2} változatban a keletkező szennyvizet a tervben rögzítettek alapján egy új, Hobol község területén létesített szennyvíztelepen kerülnek ártalmatlanításra. A Dél-dunántúli Területi Vízgazdálkodási Tanács a szennyvízelvezetésre vonatkozóan az 1A^{1/2} változatot

fogadta el és javasolta részletes kidolgozásra. Az elfogadott változat szerint Patapoklosi település a Somogyapáti rendszerhez tartozik. A Somogyapáti rendszerhez tartozó települések: Patapoklosi, Basal, Somogyapáti, Somogyviszló, Somogyhárságy, Magyarlukafa, Somogyhatvan és Vásárosbéc. A tervezett települési szennyvízelvezető hálózat elválasztott rendszerű, gravitációs csatorna, nyomás alatti szakaszokkal. Az elvi vízjogi engedélyes terv alapján, a település területén két átemelőtelep kerülne kialakításra. A települési végátemelőtől NA 200 KM PVC vezetéken keresztül történik a szennyvíz továbbítása Molvány település szennyvízelvezető rendszerébe, ahonnan a Szigetvári Szennyvíztisztító Telepre kerül bevezetésre.

A szigetvári kisregionális rendszerhez kapcsolódó 29 település szennyvízcsatornázásának vízjogi létesítési engedélyes tervei befejezés előtt állnak. A tervek hatósági engedélyeztetésével kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre információ.

A szennyvízelvezető rendszer létesítéséhez megfelelő gazdasági háttérre van szükség. Ebből kifolyólag a kivitelezés megkezdésének időpontja nem kizárólag a szükséges hatósági engedélyek kiadási idejének a függvénye.

Csapadékvíz elvezetés

A községben a csapadékvizeket trapéz szelvényű útárkokban vezetik el. Az árkok keresztmetszete a mértékadó záporok vizeinek elvezetésére megfelelő. A tervezett lakóterület csapadékvíz elvezetését a már meglévő hálózathoz kapcsolni kell.

Az árokrendszer üzemeltetése során az áttereszek, és az árkok karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

Gázellátás:

A település gázellátása teljes körű, a település fejlesztéséhez a hálózat rendelkezik elégséges tartalékkal. Hálózatot bővíteni csak új telek alakításkor kell.

Villamos energia ellátás:

1. Lakossági igények

A lakossági villamos energia igények az elkövetkezendő években várhatóan (a háztartások felszereltségének bővülésével arányosan) növekedni fognak. A tervezési irányszámok (OMFB tanulmány és tervezési irányelvek alapján):

2002-ben	1250 W/lakás
2020-ban	2600 W/lakás

Fentiek a lakások beépített teljesítményére vonatkoznak, melyek egyidejűségi tényezőjét 0,7-nél nagyobbra nem célszerű választani. (Annak százalékos mértéke, hogy a beépített teljesítmények mekkora része terheli egyszerre a hálózatot)

A meglévő lakások esetén is számolni kell az energiaigény növekedésével. Ebben az esetben a jelenlegi és a távlati tervezési irányszámok különbsége a várható energiaigény növekedés mértéke. Számszerűsítve: 2600 W/lakás – 1250 W/lakás = 1350 W/lakás.

A meglévő lakásszám mellett 2020-ra számítva ez a jelenlegihez képest

$(xx \text{ lakás} * 1350 \text{ W/lakás}) * 0,7 = xxx \text{ kW}$, vagyis közelítőleg $xxx * 0,001 \text{ MW}$ igénynövekedést jelent.

Ez a teljesítményigény többlet a jelenlegi távvezetékeken üzembiztosan biztosítható. Az igények növekedésével azonban szükségessé válhat a meglévő 20/0,4 kV-os transzformátorok, a 0,4 kV-os szabadvezetékek cseréje, illetve újak létesítése. Ezek a beavatkozások folyamatosan, a teljesítményigények növekedésével arányosan válnak szükségessé.

A beépítésre szánt területeken betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt.

2. Ipari igények

Az új iparterületen célszerű a betelepülő ipari fogyasztók földkábeles ellátásának előírása.

3. Közvilágítás

A közvilágítási hálózat nagyrészt kis energiaigényű lámpatestekből áll. Jelenleg nagyobb fejlesztést, beavatkozást a rendszeres karbantartáson felül nem igényel.

A beépítésre szánt területeken betonoszlopos, kötegelt légvezetékes hálózat kiépítése javasolt.

Az újonnan létesítendő közvilágítási lámpatestek kis energiaigényű, hosszú élettartamú kompakt fénycsövek legyenek.

Távközlési ellátás:

A távközlésről szóló 1997. évi LXV. törvénnyel módosított LXXII. Törvény alapján terület rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál biztosítani kell a közcélú távközlési eszközök elhelyezésének lehetőségét.

A nyomvonalas közművek tervezőinek be kell tartani a 27/1984.(IX.29.) KHVM rendelettel kötelezővé tett MSZ 7478 sz. szabvány előírása szerint a távközlési hálózat részére biztosított területsáv szabadon hagyását, valamint a 9004/1982. (Közl. Ért. 16.) KPM-IPM számú együttes közlemény 4. számú szabályzatában és a 30/1994.(XI.8) IKM rendelettel kötelezővé tett MSZ 151 sz. szabványában foglaltakat.

3. ZÖLDFELÜLETEK

Térségi kapcsolatok, földrajzi elhelyezkedés

A természetföldrajzi tájbeosztás szerint a település a Baranyai-dombvidék Dél-Zselic kistájában helyezkedik el. 1950-ig Somogy, most Baranya megyéhez tartozik. Ugyan ebben az évben egyesítették az addig két különálló települést Patát és Poklosit, így lett Patapoklosi. K-ről a Mecsek, DK-ről a Dél-Baranyai dombság, D-ről a Dráva-menti sík, É-ről az Észak-Zselic, Ny-ról a Kelet-Belső-Somogy határolja. Patapoklosi az aprófalvas Baranya megye Szigetvári kistérségbe tartozik.

Természeti adottságok:

Domborzat

A domborzatra az É-D irányú szerkezeti vonalak mentén húzódó eróziós völgyek és köztes hátaak jellemzőek. 200-250m tszf.-i átlagmagasságú felszínbe 50-100m-re mélyülnek a völgyek. Pannóniai homokos-agyagos felépítésű, felszínét lösztakaró borítja.

Felszíni és felszín alatti vizek

Patapoklosin Gyöngyös-patak folyik keresztül. Jelentősebb felszíni vízvezető csatornák: a mezőgazdasági területhasználat alatt álló területek vízvezető árkai.

Éghajlat

Mérsékelt meleg-mérsékelt nedves éghajlatú. Az évi középhőmérséklet 10,6-11° C-körül alakul. Az évi csapadék mennyiség 650 mm. A leggyakoribb szélirány ÉNy-i.

Földtani és talajtani adottságok

A talajok lösszel fedett felszínen fejlődtek. A talaj termékenységű besorolása VI., a nagyobb lejtőszögű területek a talaj elmosódásra, erózióra hajlamos. Uralkodó talajtípusa a barnaföld, mechanikai összetétele vályog, vízgazdálkodása közepes. A mezőgazdasági hasznosítású földek aranykorona értéke 3-6, az erdőké 5, gyepeké 4. A vízjárta területeken hidromorf talajok képződtek. A réti talaj talajképző köze is lösz, mechanikai összetétele szintén vályog, kedvező vízháztartással. Patapoklosi település területén tömör téglagyag termelhető ki.

Élővilág

A térség növényföldrajzi értelemben a nyugat-balkáni flórataromány (Illyricum) legészakibb részének a Dél-Dunántúli flóraidéke (Praeillyricumicum), a belső-somogyi flórajárásába (Somogyicum) tartozik. Illír, szubmediterrán flóraelemek gazdagítják társulásait. Eredetileg az éghajlati tényezők hatására kialakult klímazonális tölgyesek borították, amelyek területe azonban a vízrendezések és az erdőirtások során egyre kisebbre korlátozódott. Helyét a mezőgazdaság és az erdőgazdaság természetű növényzete foglalta el. Potenciális erdőtársulásai: vízfolyások mentén éger-köris-ligeterdő (Alneto-Fraxinetum pannonicae), távolabb a tölgy-köris-szil ligeterdők (Querco-Ulmetum), száraz talajon az ezüsthársas-cseres tölgyes (Tilia argenteae-Quercetum cerris), a dombok felső szintjére a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (Querco petraeae-Carpinetum preaillyricum) kúsztak fel. Elterjedtebb lágyszárú fajok: zalai bükköny, kései lednek, kis párlófű, pufók csalán, kocsord, kisvirágú hunyor.

A Dél-Dunántúl állatvilága gazdag, változatos, ami a különböző klímahatások keveredésének, a száraz és vizes élőhelyek sokféleségének, jellemzően mozaikos előfordulásának köszönhető. A flórához hasonlóan a faunában is érezhető az illír és szubmediterrán hatás. Alaposabb állatfelmérés a Zselicre még nem készült. A tájegység madárvilága aránylag jól feltárt, csak a természetvédelmi szempontból jelentős fajokat említem meg: magyar rétisas, fekete gólya, barna kánya, cigányréce, kis csér, billegető cankó, küszvágó csér, gyöngybagoly, billegető cankó, füleskuvik, haris. Emlősök közül nemzetközi hírnévnek örvend a dél-dunántúli gímszarvas állomány, jégkorszaki reliktum a patkányfejű és csaltjáró pocok. Az elmúlt években figyelték meg a védett aranysakált előfordulását is. Ez a ragadozó délről húzódik felfelé.

Tájszerkezet:

Meghatározó a térség közlekedési vonala, mely Szigetvárat Kadarkúttal köti össze. Patát és Poklosit elválasztó völgy É-D irányú. Vonalas létesítmények közé tartoznak még a légvezetékek, amelyek magassági korlátokat jelentenek.

A táj értékes elemei a természeti, kultúrtörténeti értékek és a történeti tájhasználatot megőrző, területi kiterjedésű tájelemek. Az erdőfoltok, vizes élőhelyek természeti értéket hordoznak, a földvár régészeti emlék, míg a szőlők, gyepek az egykori tájhasználat fennmaradását tükrözik.

Tájhasználat:

A település területén a táj hasznosításának alapvető formái mind megtalálhatóak. Vannak települési,- mezőgazdasági,- erdő,- ipari, és közlekedési területek. Patapoklosi környéke mezőgazdasági jellegű (szántó, kert, szőlő és halgazdaság), de az erdőgazdálkodási területek is jellemzők.

Mezőgazdasági tájhasználat

Mezőgazdasági termeszítésre a vizsgált terület nagy részén a természeti adottságok kedvezőek. A nagytáblás szántóföldeken kenyérgabonákat, a kisebb területeken saját ellátásra természetesen élelmiszernövényeket.

A területen a gyepek aránya viszonylag magas. Gyep a vízfolyások mentén, a völgyekben található. Jellemző az állattartás, bár korábban jóval több állatot tartottak a településen.

A kisparcellás magántulajdonú vagy kiskertes övezetekben kertgazdasági műveléssel vagy szántóföldi növénytermesztéssel találkozunk.

Állattenyésztés a háztájuknál jellemző; ezekkel a környezetvédelmi fejezetben foglalkozunk. A -vízfolyáson tervezett duzzasztott tóban mesterséges halastórendszert szeretnének kialakítani, mely lehetőséget adna halgazdaság működtetésére.

Erdőgazdasági tájhasznosítás

Az erdősültség az országos átlag alatti. Nagyobb összefüggő erdőegységet a kocsánytalan tölgyesek alkotnak, erősen szennyezettek akáccal. Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint gazdasági erdők. Az erdőgazdasági területeken a honos fajokat az akác és a nyárfa, nedves talajon az éger váltja fel, így a jellemző természetes társulás nem tud kialakulni.

Zöldfelületi rendszer

A településen a kondicionáló zöldfelületekkel való ellátottság jó. Közkertek, játszóterek, sportpálya található, de zöldfelület igényű intézmény a temető is. Patának és Poklosinak külön-külön van temetője.

Az iparterületek, temetők, utak védőfásítása hiányzik, nincsenek mezővédő-, major- és csatornafásítások. A belterületi közutak, utcák fásítottak, de pótlásra szorulnak.

Értékelés

Táj- és természetvédelem

Érzékeny természeti terület Patapoklosi közigazgatási területén elhelyezkedő fás legelő maradványa, amely a 2/2002 KöM-FVM rendeletben kiadott listán is szerepel.

Helyi védelem alatt áll a Patapoklosi fás legelő, mely 1/24/TT/74 törzskönyvi számú, 12/74-es rendelettel lett védetté nyilvánítva.

Nemzeti Ökológiai Hálózat Övezete

- **Ökológiai folyosót** alkot a település Ny-i határán húzódó gyp-erdő terület. A természet közeli állapot megőrzése és a védett élőlények élőhelyének zavarás mentessége érdekében a természetközeli állapot fenntartása szükséges ezen a területen.
- **Természeti területek**

Vizes élőhelyek

A vizsgálati területet átszelő völgy mély fekvésű, ezért időszakosan vizes élőhelyek alakulnak ki, amelyek az ökológiai hálózatnak az elemeit is alkotják. A mély fekvésű területet nádasok szegélyezik, amelyek szintén a természeti értékeket gazdagítják.

Erdők, fás területek

A kisebb erdőfoltok, mezsgyék a biodiverzitás sokféleségének megtartása és az élőhelyek fennmaradása miatt értékes, egységes rendszerbe foglalva megőrzendők.

- **Ex lege védett értékek:**

Földvár: Castellum

Források: A források közzétételéről jogszabály fog rendelkezni; jelen terv ezeket az értékeket nem tudja feltüntetni, de a források megjelenésük pillanatától területi elhelyezkedésüktől független a TVT oltalma alatt állnak.

Tájvédelmi övezetet alkot a település Ny-i határán húzódó ökológiai folyosó és a vele szomszédos szőlőterület.

Egyedi tájérték a Patától Ny-ra lévő szőlőhegy, mely kultúrtörténeti jelentőségű, a táj történeti használatát őrző mezőgazdasági érték. Esztétikai értéke, hogy a szőlőhegyről elénk táruló látkép magába foglalja a természeti értéket képviselő völgyet, és a diverz tájat.

Javaslat

Zöldfelületi rendszer kialakítása:

Patapoklosi településrészeit egységes zöldfelületi rendszerre szükséges összekapcsolni, amely által a vízrajzi, talajtani viszonyok javulnak, a természet-, környezet-, tájvédelem megvalósul. Célszerű humánökológiai és esztétikai szempontok miatt is zöldfelületeket, zöldfolyosókat kialakítani.

A település meglévő zöldterületeinek minőségi javítása szükséges, temető fásítása, élősvénnyel való kerítése javasolt.

Közút fásítása a települési környezet hangulatát, a települési szerkezetet, az utcaképet javítja. Fásításra a táj-és település hangulatához illő, nem tájidegen fajok, fajták javasoltak.

Mezőgazdasági területhasználat változtatás

Patapoklosi közigazgatási területén átlagosan közepes minőségű termőtalaj található. Az ÉNy-i, és DK-i erdőkkel szomszédos dombos területen, a **szántók erdősítése** javasolt a területhasználati, tájképi és természetvédelmi konfliktusok feloldására. A különböző talajokon, és kitétségű területeken a tervezés során az adottságnak megfelelő gazdálkodási formákat javasoltunk kialakítani: az extenzív gazdálkodás természetkímélő, a zöldség-gyümölcs-gyógy-fűszernövény feldolgozása munkahelyet teremt. További előnye, hogy az EU előíranyozta a dombvidéki, az

alacsonyabb AK értékű szántók kivonását, és helyette az extenzív gazdálkodási formákat támogatja.

Fásítások

Védősávok kijelölése az *utak* mentén is szükséges, tájképi jelentőséget is hordoznak. Itt kiemelt a szerepet kap a fásítás, erdősítés, hiszen mind a légszennyezés, mind a zajterhelés csökkentése szempontjából hatékony védelmet nyújtnak. A földutak menti növényzsávok, mezsgyék megőrzése, pótlása a biodiverzitást növeli, összekapcsolja az izolált erdő és gyepfoltokat.

A fásításhoz őshonos, a táj adottságaihoz megfelelő növényeket kell alkalmazni.

Az eróziós és a deflációs területeken, ahol művelési ág módosítása javasolt talaj- és tájvédelmi szempontból egyaránt.

Zöldterület jellegű területek

A település zöldfelület bővítésére alkalmas területeit a térképen jelöltünk ki. település meglévő zöldterületeit (temetők, közpark, közkertek) javasoljuk felújítani. Ezeket a területeket a további beépítésektől meg kell óvni.

A zöldfelületi rendszer részét képező fasorokat pótolni, és kiegészíteni szükséges.

Táj- és természetvédelmi javaslatok

A területhasználat váltással járó javaslatokban leírt ökológiai folyosók, védőfásítások a természet- és táj védelmét is szolgálják.

A tájesztétikai értékkel rendelkező Patai szőlőhegyet javasoljuk egyedi tájértékként nyilvánításba venni.

A természet közeli gyep, erdő, vizes területeken a természeti értékek megóvása, fenntartása céljából javasolt a természet kímélő gazdálkodás. Az Érzékeny Természeti Terület részét képező és helyi védelem alatt álló fás legelő rehabilitációja szükséges, a gyep feltörése, fák kivágása tilos.

Tájképvédelmi javaslatok

A történelmileg kialakult tájjelleg esztétikai adottságainak megóvása érdekében tájképvédelmi övezetet jelöl a szerkezeti és szabályozási tervlap. A tájképvédelmi övezet védelme alá a Nemzeti Ökológiai Hálózat Övezete és az egyedi tájérték tartozik. A táj diverzitása, azaz a területhasználat, a mikrodomborzat sokfélesége, a táj jellegének megtartása érdekében ezen az övezeten belül a területhasználat-váltással járó tevékenységet és építmény létesítését megelőzően a HÉSZ előírásai betartandók.

4. KÖRNYEZETALAKÍTÁS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új területfelhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Patapoklosi településszerkezeti és szabályozási tervei környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a terület fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani.

A településszerkezeti és szabályozási terv kialakításakor a környezetvédelem területén elsődleges cél, hogy az új hazai környezetvédelmi jogszabályoknak és az EU elvárásoknak is megfelelő terv készüljön Patapoklosi fejlesztési igényei szerint.

4.1. Települési környezet

A település az ember életének közvetlen élettere. A településen a környezeti hatások integrálódnak, összegzetten jelennek meg, természetesen a települési sajátosságok által befolyásoltan. A település és a környező táj kapcsolata rendkívül sokrétű.

Ökológiai és környezetvédelmi szempontból a település környezetében lévő táj azon elemei a legfontosabbak, amelyek a település helyi klímájára, átszellőzésére, növényzetére, felszíni és felszín alatti vizeinek minőségére hatással vannak. A tájelemek változásai a települési környezet minőségére kedvező, vagy kedvezőtlen hatással lehetnek.

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladékelhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a nagyforgalmú létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. A környezet védelmét szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezhethet a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában. Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalászási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell elkészíteni a környezetvédelmi programot. A hivatkozott törvény alapján a környezetvédelmi programot a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program minél előbb történő elkészítése és folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább két évente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást kell eszközölni.

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

- Patapoklosi települést a tervezett Tolna Megyei Településrendezési Terve egyeztetési dokumentációja szerint a következő övezetek érintik:
  - Ökológiai (zöld) folyosó
  - Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
  - Tájképvédelmi terület
  - Térségi hulladéklerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület
  - Csúszásveszélyes terület
- A település belterületét érinti a 68168. sz. közlekedési mellékútvonal.
- A közlekedési utak térségét a közlekedés okozta környezetterhelés zavarja, zavarhatja.
- A település a tervezési folyamat végén hatályon kívül helyezett 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve szerint „C” kevésbé érzékeny területen helyezkedik el.
- A település szennyvízközmű hálózattal rendelkezik.
- A településen biztosított a környezetkímélőnek tekinthető vezetékes földgázellátás.
- Patapoklosiban megoldott a települési hulladék szervezett elszállítása.

A levegőminőségi állapot megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes földgáztüzelésre való további rákötések támogatására, mely a vegyestüzelésből származó salak, pernye hulladékok keletkezésének teljeskörű megszüntetését eredményezi.

További kiemelt feladat - a környezetvédelmi programon belül – a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon való - regionális szintű - ártalmatlanításának, lerakásának, hasznosításának hosszú távú megoldása. El kellett készíteni a település hulladékgazdálkodási tervét 2004. év közepéig.

4.2. A talaj- és a vizek védelme

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is. A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A földtani, vízföldtani viszonyok alapján a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatala ismertetése szerint a település területei a következőképpen jellemezhetők:

A település felszínközeli rétegeit meghatározóan pleisztocén korú, erózióra érzékeny, felszínmozgásos jelenségek kialakulására hajlamos kőzetlisztes összlet (lössz) építi fel, kivéve a vízfolyásmedrek holocén korú, laza szerkezetű, kis teherbírású öntésképződményeit (agyag, iszap, homok, kavics).

A terület általános földtani feépítéséből és morfológiájából következően a felszínmozgásos jelenségek kialakulására leginkább hajlamos területrészek az erózióérzékeny kőzetliszt változatokkal borított vízfolyások meredek völgyoldalai. A kőzetlisztes összlet általános elterjedése miatt egyéb területek is potenciális lehetőséget adnak a mozgásos jelenségek kialakulására. Ezeken a területeken a nem megfelelően végzett emberi beavatkozások fokozhatják a felszínmozgásos hajlamot, esetleg ki is válthatják (pl. nagyobb méretű tereprendezés, bevágások létesítése, csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága, ...) a felszínmozgásos jelenségeket, ezért az építési tevékenység megkezdése előtt, már a területfelhasználás tervezésének fázisában javasolt az igénybevett környezet építésföldtani adottságainak figyelembe vétele.

A felszínmozgásból származó káros jelenségek kialakulásának lehetősége jelentősen csökkenthető a csapadékvíz-elvezetés gondos tervezésével, a meglévő rendszerek folyamatos karbantartásával, valamint a vízfolyásmedrek területén a felszíni vizek akadálytalan és eróziómentes elvezetésének biztosításával.

Az olyan területeken, ahol az építési helyek eddigi kialakítása nagyméretű bevágásokkal történt, a kialakult rézsű peremvonalak alatti és fölötti területrészek beépítését szakirányú vizsgálatok eredményeire javasolt alapozni. Az építés feltételeinek meghatározását a kőzetfal esetleges mozgásainak figyelembe vételével kell megtenni.

A mélyfekvésű, magas talajvízállású vízfolyásmedri területeken a laza szerkezetű, kis teherbírású összletben, mint teherviselő altalajon, a tervezett építmények létrehozásának szakszerű feltételeit az építést megelőző geotechnikai vizsgálatok eredményei alapozhatják meg.

A terület környezetföldtani adottságai miatt nagyobb mérvű területi igénybevétel vagy belterületbe vonás esetén még a terület beépítése előtti szakaszban tisztázandók a helyi építésföldtani adottságok, a tervek függvényében a beépítés feltételei.

A földtani, vízföldtani vizsgálatok alapján Patapoklosi településen a területek igénybevételekor alkalmazkodni kell a sajátos földtani felépítéshez és a morfológiai viszonyokhoz annak érdekében, hogy az épített környezet hosszú távú fennmaradása biztosított legyen. Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárásokhoz a Geológiai Szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül

- a négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
- a meredek, csúszásveszélyesnek ismert területek beépítésekor,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás)

- és a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, a tervező vagy az önkormányzat kedvezőtlen, az általajjal összefüggő jelenségeket észlel,

a geológiai szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni.

A Bányakapitányság nyilvántartása szerint Patapoklosi települést érintően működő, bezárt vagy szünetelő külszíni bánya, megállapított bányatelek nincs, szénhidrogén bányatelek nem érintett.

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor azonban figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

- a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 44.§ (1) bekezdés b) alpont negyedik bekezdése szerint a bányahatóság műszaki biztonsági és munkavédelmi hatáskörébe tartozik az egyes nem bányászati célt szolgáló, bányászati módszerekkel végzett földalatti tevékenységek (aknamélyítés, alagúthajtás...), a mélyépítés kivételével, továbbá
- a Bt. 46.§ (1) bekezdése szerint a bányafelügyelet szakhatóságként működik közre a 300 m²-nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megszüntetésére irányuló építéshatósági engedélyezési eljárásban, amely felett természetes közetréteg (homok, agyag, homokkő, mészkő...) található, ha az nem szerves része a földfelszín feletti építménynek (földalatti tároló térség), valamint
- a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet 32.§ (3) bekezdés szerint a földalatti tárolótérség állagmegóvása keretében végzett felújítási munkákat bányászati szakértők közreműködésével szabad végezni, valamint
- a Bt. 1.§ (1) bekezdés b) alpontja szerint a tereprendezéssel összefüggésben végzett ásványi nyersanyag kitermelése után, ha az ásványi nyersanyag üzletszerű felhasználásával, vagy értékesítésével jár együtt, az államot a Bt. 20.§-a szerinti bányajáradék illet meg, továbbá
- a Bt. 44/A §-a alapján a tereprendezés engedélyezésére irányuló eljárásokban a Bányakapitányság szakhatóságként működik közre.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Az 1994. évi LV. törvény 70.§ (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70.§ (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Tolna Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Szolgálat, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyep-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,

- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A termőföldről szóló törvény céljai között szerepel a zavartalan mezőgazdasági termelés folytatása, a termőföld területi csökkentésének ésszerű határok között tartása, mely szerint:

- Termőföldet más célú hasznosítással járó beruházás céljára csak kivételesen – elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybe vételével – lehet felhasználni.
- Az igénybevételt az indokolt szükségletnek megfelelő legkisebb területre kell korlátozni.
- A beépítésre szánt területek folyamatosan, a településfejlesztés megvalósulásától függően vonhatók belterületbe.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet követelményeit irányadó jelleggel érvényesíteni kell, és e szerint be kell tartani a mellékletében rögzített jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait.

Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerőhelytől számított 100 méteren belül. Hígtrágyatároló nem létesíthető a 46/1999. (III.18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A településen kisebb és nagyobb állattartó létesítmények is találhatóak. A környezetterhelés (a felszíni és felszín alatti vizek és a földtani közeg, a levegő, a hulladékok káros hatásai) csökkentése érdekében felül kell vizsgálni a tartási technológiát és a hozzájuk tartozó létesítmények (trágyatárolók, állategészségügyi feltételeket biztosító egységek, stb.) igény szerinti üzemelését (feltételek biztosíthatóságát, meglétét) és műszaki színvonalát. Feltétlen gondoskodni kell a trágyatárolók jelenlegi állapotának javításáról és megfelelő színvonalú kialakításáról.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükségszerű a település teljes közigazgatási területére az állattartási gyakorlat felmérése és helyi szabályainak a hatályos jogszabályoknak és a rendezési tervnek megfelelő korszerűsítése. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat és a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. A vizsgálataink szerint a jelenleg jelentkező panaszok a nem megfelelő trágyagyűjtés és a kihelyezés nem mindenben megfelelő gyakorlata szerint jelentkezhetnek.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy „erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület”. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor. Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet rögzíti.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és vízközeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Patapoklosi ivóvízellátása és szennyvízelvezetése közüzemi rendszerrel megoldottnak minősíthető. (Ivóvízellátás: Györe-Patapoklosi vízműrendszer, szennyvízelvezetés: Györe-Patapoklosi-Váralja-Máza szennyvízrendszer.) A szolgáltatott ivóvíz minősége megfelelő, kezelést nem igényel. Lakások vagy üzemi épületek vízbekötését csak a szennyvízelvezetés egyidejű kiépítése esetén lehet engedélyezni, mely a használatba vételi engedély megadásánál az előfeltétel.

Patapoklosi területe üzemelő, vagy távlati ivóvízbázis védelmi területet nem érint, így szakhatóságilag területhasználati korlátozások nem szükségesek.

A település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védettsége szempontjából a szennyeződéserzékenység alapján a tervezési folyamat végén hatályon kívül helyezett jogszabály szerint a „C” kevésbé érzékeny területen helyezkedik el, a 33/2000. (III.17.) Kormányrendelet besorolási elve alapján. Jelenleg a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásai mérvadók, mely szerint a települések közigazgatási területének besorolását a környezetvédelmi miniszter rendeletben teszi közzé. A rendelet hiányára tekintettel jelenleg nincs lehetőség pontosabb követelmények megállapítására.

A tervezések engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (Vízügyi Felügyelet, ÁNTSZ, Környezetvédelmi Felügyelőség), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresésével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályait a 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásai tartalmazzák. A rendelet hatályba lépésével egyidőben több moratóriumi időponttal részben, majd a későbbiekben egészében hatályon kívül

kerülnek a 203/2001. (X.26.) Korm. rendelet, a 204/2001. (X.26.) Korm. rendelet és a 3/1984. (II.7.) OVH rendelkezés előírásai.

A tervezett közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag-tartalomra vonatkozó küszöbértékeket – a már engedéllyel rendelkező környezethasználók esetén - a csatornabírságról szóló 204/2001. (X.26.) Korm. rendelet szerint kell – átmeneti jelleggel - betartani.

A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe tartozó szennyvízelhelyezéshez kapcsolódó talajterhelési díjjal kapcsolatos adatszolgáltatási és eljárási szabályokat a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Élővízbe bocsátott szennyezőanyag-tartalomra a határértékeket a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X.26.) Korm. rendelet alapján a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól szóló 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendelet határozza meg 2005. december 31-ig.

A felszíni vizek fő befogadója a településen áthúzódó Patapoklosi árok. Jelenlegi állapotában a csapadékvizek befogadására korlátozottan alkalmas, fejleszteni szükséges.

A befogadó, és mindkét oldalán, a partélektől számított 6-6 m-es sáv vízgazdálkodási területnek minősített. A vízgazdálkodási területen csak a vízgazdálkodás létesítményei helyezhetők el, a parti sávban pedig csak gyepgazdálkodás folytatható.

A település csapadékvíz-elvezető rendszere a közutakhoz tartozó földmedi árokrendszer. Az árokrendszer karbantartása (kaszálás, iszapolás) nem folyamatos, helyenként szükséges a jókarba helyezése.

A csapadékvíz-elvezető árok az utak mellett csak részben kiépített. Nagyobb esőzés idején az egyes területekről gondot okoz a csapadékvíz-elvezetés.

Az ingatlanokhoz tartozó kocsibejárók átérései egyes területeken mind magassági elhelyezésükben, mind méretükben változóak, nem összehangoltak, így az árkok feliszapolódása viszonylag rövidebb idő alatt következhet be.

A csapadékvizek elvezetése az alacsony illetve átlagos viszonyok esetén megfelelő, azonban egyes elvezető szakaszok jókarba helyezése és fejlesztése kívánatos.

A település csapadékvíz-elvezető rendszerének környezetvédelmi program keretében történő hidraulikai felülvizsgálatát követő átérész kiváltásokkal, valamint egyes, 5%-ot meghaladó lejtésű árokszakaszok burkolásával a karbantartási és fenntartási költségek csökkenthetők.

A hatékony vízrendezés érdekében a beavatkozásokat, jókarba helyezéseket a vízgyűjtő területtől a befogadóig összehangoltan kell megtenni. A településnek erre vonatkozóan átfogó vízrendezési és vízkárelhárítási terv készítését javasoljuk.

A vizek és közcélú vizilétesítmények fenntartása esetén a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeinek és védősávjainak méretezéséről.

A jogszabály szerint meghatározott védőterületek a következők:

Műtárgyak	Védőterületek méretezése
Zárt vagy épületben lévő vízkezelő vagy tároló	A védőterület sugara a műtárgy vagy építmény külső szélétől számított 10 m. 5 m-nél magasabb földfeltöltés esetén a rézsű talpától mért 5 m.
Szabadban, nyílt vízfelszínnel történő vízkezelés vagy tárolás	50 m (különleges esetekben max. 100 m).
Víztechnológiai célra történő levegőbeszívás helye (légszűrés nélküli esetben)	A védőterület szélétől legalább 20 m-re, a terepszint felett legalább 3 m-re.
Víztoronyok (magastéri tárolók) zártrendszerű átemelők és nyomásfokozók	Védőterületek nem, csak a vezetékek védősávjának kijelölése szükséges.
Földbe fektetett vízvezeték	A védősáv határa a vezeték felett a föld felszínéig, alatta 1 m mélységig, kétoldalt 2-2 m távolságig terjed.
Párhuzamosan haladó vízvezetékek és szennyvízcsatornák <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső, vagy ha mélyebben fekszik, de a vízvezeték talajvízben, vagy annak közelében van • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a vízcső száraz talajban van • nyomás alatti szennyvízcsatornacső esetében 	A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 1-1 m; 2 m-nél kisebb tengelytávolságú két vezeték esetében megfelelő állékonyságú szennyvízcsatorna alkalmazásával. A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban mért 0,5-0,5 m. A védősáv szélessége a vízcső mindkét oldalán vízszintes irányban 2-2 m.
Szennyvízcsatorna és vízvezetékcső kereszteződése <ul style="list-style-type: none"> • ha a szennyvízcsatorna magasabban fekszik, mint a vízcső • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5 m-nél kisebb • ha a szennyvízcsatorna mélyebben fekszik, mint a vízcső és a két vezeték közötti szintkülönbség 0,5-1 m között van 	A szennyvízcsatorna elhelyezése a keresztezési ponttól számított 2-2 m hosszúságú vízzáró védő-csőben vagy fedett vasbeton vályúban a közúti terhelés mértékének megfelelő állékonysággal. A vízcső megépítése a kereszteződési ponttól mindkét irányban mért 2-2 m, összesen tehát 4 m hosszúságon belül csőkötés nélkül, a szennyvíz-csatorna építése a keresztezési ponttól mindkét irányban mért 1-1 m, összesen tehát 2 m hosszban, legalább 10 cm vastag beton burkolattal. A vezetékek építésére az előző bekezdésben a szennyvízcsatornára vonatkozóan foglaltak az irányadók.

A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek”-re környezeti hatásvizsgálatot kell készíteni a vonatkozó jogszabályok szerint, és környezetvédelmi engedélyezési eljárást kell lefolytatni. A „környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenységek” körét a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet határozza meg.

A környezeti hatásvizsgálat készítésének és a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatásának szabályait az 1995. évi LIII. törvény, illetve a 20/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza.

4.3. A levegőminőség megőrzése

A levegő védelmével kapcsolatos szabályok zömét a 21/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A légszennyezettségi határértékekről a 4/2004. (IV.7.) KvVM-ESZCSM-FVM együttes rendelettel módosított 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet rendelkezik. A jogszabály 4.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a rendelet 1.1. számú mellékletében szereplő légszennyező anyagokra – a rendelet (4) bekezdésében foglaltak kivételével – a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (összes lebegő por)	III.	200	100	50
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40
		30 napos határérték		éves határérték
Üledő por, toxikus anyagot nem tartalmaz	IV.	16 g/m ² x 30 nap		120 t/km ² x év

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A tervezési terület jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettségi paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. Esetünkben az ökológiai határértékekkel nem kell számolni, tekintettel arra, hogy a tervezési terület jellemzői illetve paramétere nem elégítik ki a jogszabály 2. sz. melléklete II. fejezetében meghatározott eseteket.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV.19.) KöM rendelettel.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Patapoklosi környezeti levegőminősége helyi állandó mérőműszer hiányában a mérőműszerekkel felszerelt települések közül a földrajzilag legközelebb eső és hasonló domborzatú Bonyhád város levegőminőségével jellemezhető, melynek környezeti levegőminőségét az Országos Immissziómérő Hálózat (RIV) műszerei vizsgálják, és ennek keretében SO₂, NO₂ és ülepedő por kerül regisztrálásra.

A RIV 1994-2001. évi adatai szerint (forrás: Egészségtudomány 1995-2002. évi számai) a település levegőminőségi besorolása összességében kedvezőnek tekinthető: figyelembe véve figyelembe véve éves szinten por esetében a 30 napos határérték túllépések, a gáznemű légszennyezők esetében a 24 órás határérték túllépések arányát, mindhárom légszennyező anyag vonatkozásában a vizsgált időszakban – egy-egy rövid, féléves időszaktól eltekintve – „megfelelő levegőminőségű”. A kén-dioxid vonatkozásában az 1997/98-as fűtési félévben, a nitrogén-dioxid esetében a 2000-es nem fűtési félévben, az ülepedő por esetében pedig az 1995/96-os fűtési félévben, valamint az 1997-es, az 1999-es és a 2000-es nem fűtési félévben történt a megengedett feletti arányban minimális (0,5-4,8%-os) határérték túllépés és ennek megfelelően „mérsékelten szennyezett” besorolás.

A kén-dioxid esetében a légszennyező anyagok féléves átlagértékei a fűtési félévekben jelentősen magasabbak. Az átlagkoncentrációk - csökkenő tendencia mellett, mely különösen 1998-tól figyelhető meg - az éves határérték 4,78-23,90%-a (fűtési félévek) és 2,00-8,70%-a (nem fűtési félévek) között mozognak.

A szennyező anyagok 98%-os gyakoriságának – azon koncentráció, amely alatt van a mérési eredmények 98%-a - értékei a vizsgált időszakban az SO₂ esetében a 24 órás határérték 6,72 (1998/99) és 68,32%-a (1997/98) között található a fűtési félévek esetében, illetve 2,40 (1999) és 16,72%-a (1997) között a nem fűtési féléveket illetően.

A nitrogén-dioxid esetében a téli és nyári időszakok közül a fűtési félévek szennyezettebbek, bár az eltérés kisebb mértékű, mint a kén-dioxid esetében, mutatva az NO₂ inkább közlekedési eredetét. A féléves átlagértékek a fűtési félévekben az éves határérték 33,80-48,53%-a között, a nem fűtési félévekben 23,18-38,98%-a között található. A vizsgált időszakban összességében a koncentrációk stagnálása figyelhető meg.

Az NO₂ esetében a 98%-os gyakorisági értékek a fűtési félévekben a 24 órás határérték 37,29 (2000/2001) és 67,06%-a (1997/98) között, illetve a nem fűtési félévekben 25,53 (2001) és 53,65%-a (1997) között mozognak.

Az ülepedő por viszonylatában a nem fűtési félévek szennyezettebbek. A vizsgált időszakban összességében stagnálás tapasztalható az átlagértékeket illetően. Az

átlagértékek a határérték 11,13-50,38%-a között kerültek regisztrálásra a fűtési félévekben, 22,75-64,38% között a nem fűtési félévekben.

A 98%-os gyakorisági értékek a fűtési félévekben a határérték 32,50 (1994/95) és 164,38%-(1996/97) a között, a nem fűtési félévekben pedig 59,38 (1996) és 175,63%-a (1997) között található.

Összességében megállapítható, hogy a település levegőminőségi állapota a kén-dioxid vonatkozásában kedvezőnek tekinthető, ülepedő por és a nitrogén-dioxid esetében elfogadhatónak, bár e két utóbbi szennyezőanyagnál a vizsgált időszakban stagnáló szennyezettségnek vagyunk tanúi. Ugyanakkor Bonyhád levegőminőségéhez képest Patapoklosi környezeti levegőminősége a nitrogén-dioxid tekintetében kedvezőbbnek ítélnélhető, tekintettel arra, hogy nagyságrendjéből adódóan kisebb közlekedési eredetű levegőterheléssel lehet számolni. A település környezeti levegője olyan állapotú, mely a kén-dioxid esetében jelentősebb terhelést is elviselhet, illetve a nitrogén-dioxid és az ülepedő por vonatkozásában is további terhelés engedhető meg.

Patapoklosi levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
- a közlekedés és az
- egyéb tevékenységek

emissziója határozza meg.

A település jellemzően földgáz- és emellett továbbra is vegyestüzeléssel oldja meg fűtését. A közlekedési eredetű légszennyezés a településre bevezető közlekedési út térségében meghatározó. A település vegyes gazdaság-szerkezettel rendelkezik, gigantikus környezethasználók nélkül. Egyaránt meghatározó a kisipari és mezőgazdasági termelésből származó légszennyezőanyag-terhelés.

Egyedi és lakossági fűtések

Az egyedi és lakossági fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre való további rácsatlakozást. Gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag kibocsátása mellett igen fontos, hogy nem keletkezik a vegyestüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) okoz zavaró hatást.

Közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A közlekedési eredetű légszennyezés a településen bevezető közlekedési út térségében – Petőfi S. u., Fő u. és Iskola u. – meghatározóak. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok kritikus, jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak folyamatos karbantartását és a jelenleg még szilárd burkolattal nem rendelkező útvonalak pormentesítését.

Egyéb tevékenység

A településen jelenleg nem folytatnak jelentős légszennyező hatású tevékenységeket. Bejelentésköteles légszennyező forrás jelenleg nincs nyilvántartva a településen.

Az állattartásból származó bűzterhelés jelenthet időszakosan problémát.

A vonatkozó új jogszabályok betartásával [elsősorban a 49/2001. (IV.3.) Kormányrendelet „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályairól szóló előírások] hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok.

Az állattartásból származó konfliktusok elkerülése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükséges a település állattartási rendeletének korszerűsítése a település teljes közigazgatási területét figyelembe véve. Az állattartási rendelet átdolgozása során rögzíteni kell a lakossági gazdálkodási, kedvtelési célú és üzemszerű, valamint a nagyszámú [193/2001. (X.19.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet 11. pontja, 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 2. sz. melléklet 7.2. pontja és az új beruházások és jelentős módosulások esetén 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet „A” fejezet 1. és 2. pontja, valamint a „B” fejezet 6. pontja] állattartására vonatkozó szabályokat, mely magában foglalja – az OTÉK-ban foglaltak szerint – az építmények, létesítmények közötti legkisebb távolságokat és a tartás-technológiára vonatkozó előírásokat is.

Jelenleg nem ismert jelentősebb légszennyezést okozó beruházás megvalósítására vonatkozó terv, azonban a szabályozási előírásokban rögzítjük, hogy a 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmeneti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élelmezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezetre jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenységek megkezdése előtt környezeti hatásvizsgálatot kell végezni a 20/2001. (II.14.) Korm. rendelet követelményei szerint. A környezeti hatásvizsgálat végzésére, illetve környezetvédelmi engedélyezési eljárásra kötelezett tevékenységek körét a hivatkozott jogszabály 1. számú melléklete tartalmazza.

Az egyes – a 193/2001. (X.19.) Kormányrendeletben megjelölt – tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében, a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság.

4.4. Hulladékgazdálkodás

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- települési szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett **háztartási hulladék** összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A lakossági hulladékokat szervezetten gyűjtik össze és szállítják el. A rendszeres hulladékelszállítás mellett évente 2 alkalommal lomtalanítási akcióra is sor kerül.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján az önkormányzat hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása során gondoskodni kell a hulladéklerakók felülvizsgálatáról és továbbüzemeltetésük lehetőségeinek feltárásáról, a hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének megteremtéséről, a biológiailag lebomló szervesanyag tartalom csökkentéséről (komposztáló telep létesítése). Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A Dél-dunántúli Régió Területi Hulladékgazdálkodási Terv a Dél-Balatoni és Sió völgyi Hulladékgazdálkodási Programnál veszi figyelembe az Patapoklosi lerakót, azonban a rekultivációs projektből kimarad a település lerakója, így a településnek önerőből kell a lezárást megoldania. Feltétlen tisztázni kell a regionális programokhoz való csatlakozás szempontjait, újraértékelni (hazai támogatási források biztosítása), hiszen jelentős konfliktust idéz elő a jelenlegi helyzet.

A hulladékok közül különleges kezelési módot igényelnek a szennyvíztisztításból származó iszapok és az egyéb komposztálható hulladékok. A kezelésre és hasznosításra vonatkozó szabályokat a 23/2003. (XII.29.) KvVM rendelet tartalmazza.

A 2000. évi XLIII. törvény szerint 2004. I. félévben el kell készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét.

A tervezés során a lakosságot és a gazdálkodók egyedi hulladékgazdálkodását is figyelembe kell venni.

A szelektív hulladékgyűjtés és kezelés érdekében a szabályozási tervben egyes gazdasági övezetekben biztosított az ezzel kapcsolatos létesítmények (pl. hulladékudvar) kialakíthatósága.

A települési szilárd hulladékok kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002. (X.29.) KvVM rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggő, a rendezési tervvel egyidőben meghozandó rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 241/2000. (XII.23.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 242/2000. (XII.23.) Korm. rendelet rendelkezik. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek feltételeit a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet szabályozza.

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen olyan jellegű és volumenű tevékenységet nem folytatnak, amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezhetne.

A hulladékok jegyzékét a 10/2002. (III.26.) KöM rendelettel módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet tartalmazza.

El kell készíteni, készíttetni azon gazdálkodó szervezetek egyedi hulladékgazdálkodási tervét, melyeknek a tevékenysége során évente több mint 10 tonna veszélyes illetve 200 tonnát meghaladó veszélyes és nem veszélyes hulladék keletkezik. Az egyedi hulladék-gazdálkodási terveket a települési hulladékgazdálkodási terv készítésénél is figyelembe kell venni.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a **veszélyes hulladékokra**. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. Veszélyes hulladék a településen az ipari jellegű tevékenységek során keletkezhet.

A veszélyes hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem. A tetemek elhelyezése történhet döngkútban, illetve ártalmatlanításra elszállíthatják a fehérje-feldolgozó üzembe. A döngkút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszútávú megoldás.

Az állati hulladékok kezelésének szabályait a 71/2003. (VI.27.) FVM rendelet rögzíti.

Kiemelt feladata az önkormányzatnak, hogy a környezetvédelmi programhoz illeszkedő helyi (települési) hulladékgazdálkodási tervet elkészítse és végrehajtsa.

4.5. Zaj és rezgés elleni védelem

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni. A területfejlesztés, terület-rendezés zaj szempontú környezetvédelmi igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő, jelenlegi állapot feltárása, elemzése, értékelése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismerete,
- a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzése és a helyi építési, szabályozási követelmények megfogalmazása.

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelés, feladatok

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sportlétesítmények zajforrásai).

A **közlekedési eredetű** zajforrások közül a **közúti közlekedésből** eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Patapoklosi település közigazgatási területe a 6541-es számú országos gyűjtő-összekötő útról leágazó 65168. számú mellékút mentén észak-dél irányban húzódva helyezkedik el. A település közúthálózatának gerincét a 65168. számú mellékút jelenti. Belterületi szakaszok: Petőfi S., Fő u., Iskola u.

A települést vasúti nyomvonal nem érinti. A település zsáktelepülés.

Mind a mellékút mind a lakóutak melletti területek funkciója laza, családirházas beépítésű lakóterület.

A **közúti közlekedés** által okozott zajterhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése, és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A települést érő, a közúti közlekedésből eredő terhelések nagysága, a zajkibocsátás mértéke számítással jól meghatározható.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértékének meghatározását az ÚT 2-1.302. számú „Közúti közlekedési zaj számítása” című Ütügyi Műszaki Előírás tartalmazza. A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2001. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” című kiadvány adatainak, és az ÚT 2-1. 118: 2000 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrejelző módszerrel” című Ütügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Az 65168. számú mellékút zajkibocsátása 7,5 m referenciatávolságban

65168. sz. mellékút	Átlagos napi forgalom járműkategóriánként (j/nap)								Zajkibocsátás (dB)	
	Szgk	Kis teher	Busz	Csukl. busz	Könnyű tehergkcs.	Nehéz tehergkcs.	Szerelvény	Motor, k. seb.	nappal	éjjel
2001.	103	18	11	0	6	8	5	7	52,0	45,6
2005.	124	22	12	0	7	9	5	7	52,6	46,1
2010.	136	24	13	0	7	9	6	7	52,9	46,4
2015.	149	25	13	0	8	10	6	7	53,2	46,7

1. járműkategória: személy - és kisteher-gépkocsi
2. járműkategória: könnyű tehergépkocsi, autóbusz, motorkerékpár
3. járműkategória: nehéz tehergépkocsi, szerelvény, csuklós autóbusz

A táblázatokban szereplő zajkibocsátási értékek 7,5 m-es referencia távolságra vonatkoznak, mely referencia távolság az út tengelyétől számított távolság. A mellékút mentén található lakóterületeken a lakóépületek jellemző távolsága a közút tengelyétől számítottan 8-10 m. Ezeknek a távolságoknak a csillapítása 0,4 dB - 1,6 dB között van. Jelen vizsgálat esetében a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. mellékletében előírt határértékek csak összehasonlító adatként szolgálnak, mivel már kialakult beépítési és közlekedési móddal állunk szembe. A forgalmi adatokból és beépítési körülményekből számított zajkibocsátási értékek a vizsgált terület zajhelyzetének minősítésére szolgálnak.

A vizsgálati értékek alapján – figyelemmel a fentiekben leírtakra – megállapítható, hogy a mellékút melletti területeken sem nappali, sem éjszakai időszakban nem jelentkezik határértéken felüli terhelés.

A fejlesztés, területrendezés során feladat a település zsák jellegének megszüntetése, illetve olyan közúthálózat és területhasználatok kialakítása, mely megfelelő kapcsolatot biztosít a település számára a térség megközelítésére és a település forgalmának biztonságos, folyamatos lebonyolítását teszi lehetővé.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezik.

Patapoklosi település belterületén nagyobb kiterjedésű ipari-gazdasági területek találhatóak a településtől keletre a lakóterülettől nagyobb távolságra, ezért az ott folytatott tevékenység zajhatása a lakóterületen már nem észlelhető.

A település belterületén működő kereskedelmi, szolgáltató létesítmények elsősorban a szállítási, raktározási tevékenységéből eredő zajkibocsátással terhelik közvetlen környezetüket.

A település teljes területén megengedett az 1-2 fős vállalkozások végzése, melyek a következők: kőműves, karosszéria lakatos, asztalos, autószerelő, mezőgazdasági gépszerelő.

Az **egyéb jellegű** zajforrások szintén nem jellemzőek.

Az 1991. évi XX. törvény, valamint a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mtv rendelet a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe utalja a helyi zaj- és

rezgésvédelmi szabályok megállapítását. A település jelenleg nem rendelkezik ilyen helyi zajvédelmi szabályozási rendelettel, ezért megalkotásáról gondoskodni kell.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a települési környezet zajhelyzete jelenleg kedvező.

Fontos feladat azonban a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazás, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel megőrizhető a jelenlegi kedvező zajhelyzet és egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása. A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt rendelet tartalmazza, mely többek között előírja, hogy a területrendezés során a környezeti zajt, illetve rezgést kibocsátó, illetve a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a jogszabályban előírt követelmények teljesüljenek. Előírja továbbá a meglévő létesítményekre vonatkozóan, hogy a határértéken felüli kibocsátást, terhelést fokozatosan meg kell szüntetni.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendeletben foglaltak.]

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény. Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell. Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.]

A települések területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KöM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi, szolgáltató létesítmények esetében

- lakó- és intézményterület laza beépítéssel:
OTÉK szerint: L_f (falusias lakóterület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 50 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 40 \text{ dB}$
- kereskedelmi-szolgáltató terület, lakóépületekkel vegyesen:
OTÉK szerint: G_{ksz} , (kereskedelmi-szolgáltató terület)
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KöM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

- Összekötő utak, mellékutak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületen (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 60 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 50 \text{ dB}$
- Lakóutak mentén, laza beépítésű lakó- és intézményterületén (OTÉK szerint L_f):
 $L_{TH \text{ nappal}} = 55 \text{ dB}$ $L_{TH \text{ éjjel}} = 45 \text{ dB}$

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KöM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

A területfejlesztés, területrendezés várható hatásai

A tervezési terület állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés és – fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet javítása, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladjon meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

Célszerű a zajhelyzet javítása érdekében olyan követelmények, feladatok, feltételek meghatározása, melyek figyelembe veszik a helyi viszonyokat, és megvan a reális lehetősége teljesítésüknek, illetve végrehajtásuknak.

Miután a terület zajhelyzetének vizsgálata során megállapítást nyert, hogy azt leginkább a közlekedésből eredő zajterhelés terheli, a területrendezés során kívánatos lenne olyan közlekedésfejlesztési, útkapcsolati meghatározás és kialakítás, melyekkel ennek mértéke fokozatosan csökken.

A területrendezés és –fejlesztés során az OTÉK előírásainak megfelelő övezetek kialakítására kerül sor, rendezettebb, szabályozottabb formában. A településszerkezet kialakítása, illetve a különböző övezeti egységek egymáshoz

rendelése során a környezetvédelmi szempontok érvényesítése kiemelt szempontként szerepel.

Patapoklosi településtől déli irányban halad a tervezett M9-es gyorsforgalmi út nyomvonala, mely esetében a nagy távolság biztosítja, hogy a közúti közlekedés zajhatása a lakóterületen nem lesz zavaró hatású. Új út tervezett a település keleti részén indulva Aparhant irányába, megszüntetve ezzel a település zsák jellegét.

Új gazdasági-ipari területek kerültek kijelölésre a meglévők folytatásában a település keleti részén. A lakóterülettől való távolság biztosítja (a lakóingatlanok kertjei és a mezőgazdasági kertes terület együttesen), hogy az ipari tevékenység zajhatása a lakóterületen ne legyen észlelhető. További gazdasági terület tervezett a település nyugati részén a 65168 sz. út fölött mely zajvédelmi szempontból szintén megfelelő elhelyezésű.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a település új településszerkezeti és szabályozási terve segíti a település zajhelyzetének javulását, és hosszútávon biztosítja a környezet kedvező állapotának elérését és megtartását.

